

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravištvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6. poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2. I., 17.
Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/4 6. uri popoldne.

Štev. 268.

V Ljubljani, v ponedeljek 23. novembra 1891.

Letnik XIX.

Državni zbor.

Z Dunaja, 22. novembra.

Koroški liberalci

se vsled zadnjih dogodkov v državnem zboru še zdaj niso pomirili, ampak stikajo glave in ugibajo, kako bi odbili najnovejši naskok slovenskih sodeložanov na nemčursko trdnjavo in jih obdržali v sedanjosti. Poslanec Ghon je že v državnem zboru hvalil pel Gautschu, ker je tako izvrstno zagovarjal šolske razmere koroške, zdaj pa naj pritisnejo še občine in srečno doženó, kar je Ghon malo spretno pa tem bolj zvičajno na Dunaju pričel. Glasilo nemško-radikalne stranke koroške „Freie Stimmen“ namreč v številki 92. z dné 18. t. m. prigovarja svojim somišljenikom, naj zahvalo izražajo ministru Gautschu, češ, da bi bil to najboljši odgovor na govore kranjskih poslancev, ter ob enem, menda zopet le v posnemanje, poroča, da so volilci v Borovljah in v Spodnjem Ljubelju brzojavno zahvalili Ghona za besede, ki jih je volilec svojim prav iz srea govoril!

Ali vse to še ni bilo dovolj; kakor se nam poroča iz Celovca, pripeljal se je sredo dné 18. t. m. Ghon sam v Celovec ter se razgovarjal z dr. Lugginom in drugimi takimi „prijatelji“ koroških Slovencev najbrže o tem, kakor naj se sedaj kar najhitreje mogoče kujejo in učnemu ministru pošiljajo zahvalnice in zaupnice in kaj naj se ukrene proti temu, ker je šla deputacija koroških Slovencev do ministrov na Dunaj. Najbrže bodo s pomočjo svojega „Bauernbunda“ skrpali kako deputacijo ter jo tudi poslali na Dunaj, da se pri gospodu naučnem ministru potegne za nemško šolo. Nam je pač vse eno, kaj počenja nemška liberalna gospóda na Koroškem, in živi duši, ne prihaja na misel, da naj bi

se njena deca učila slovenski, dasi bi ji znanje slovenskega jezika gotovo ne škodovalo. Tudi to nas malo briga, ako slovenski odpadniki in nemčurski „bauerbundarji“ za svoje otroke zahtevajo nemški pouk; naj ga v Božjem imenu imajo, če so tako kratkovidni, da svoje koristi ne poznajo, ali v zadeve slovenskih občin naj se ne vtikajo; slovenski stariši so polnoletni in ne potrebujejo nobenega jerobera in tudi ne nobenega dobrega sveta; oni sami dobro vedó, kaj je njihovim otrokom treba in bodo že sami skrbeli za to. Oni zahtevajo za svoje otroke šolski pouk v maternem jeziku in ne bodo mirovali, dokler se povoljno ne reši šolsko vprašanje, ki je zanje najvažnejše in za katero se že toliko let boré brezvspešno.

Učni minister je deputaciji koroških Slovencev obljubil v par tednih rešiti dotične prošnje nekaterih slovenskih občin; imeli bomo torej prav kmalu priliko videti, ali bodo nemčurske in „bauerbundarske“ zahvalnice in zaupnice kaj vplivale na razsodbo učnega ministra ali ne. Odgovor na neprimeren rešitev gospodu ministru ne izostane. Pri splošni razpravi o finančnem zakonu imeli bodo namreč slovenski poslanci zopet priliko poprijeti besedo. Bomo videli, če bo po zadnji skušnji in splošni nevolji vsled zednjega njegovega govora še tako Gauč odgovarjal kakor zadnjič.

Učite se — nemški!

Znana je krilata beseda bivšega naučnega ministra barona Conrad-Eybesfelda: „Morava se ne sme poslovati.“ Naslednik njegov pl. Gautsch pa se je proslavil z znanimi ordonancami z dné 15. avgusta l. 1888 in zadnjim govorom v državnem zboru minolí petek, v katerem se čita med vrstami: „Učite se nemški!“ Razmere in način, ko

je naučni minister odgovarjal na jasne dokaze nemškega nasilstva, kažejo najbolje, kako vsled mladostnih zaslug politička sapa ustvarja novo središče, v katerem stoji — pl. Plener s svojimi oprodami. Nepričakovane in nezaslužene so bile besede, s katerim je naučni minister odgovarjal na opravičene in stvarne pritožbe g. poslanca Kluna, ki je odkrito šibal žalostne šolske razmere zlasti na Koroškem. Kakor da bi bil slovenski rod obsojen na večno robstvo in bi moral z ljudskim svojim materijalom vedno množiti nemško pleme!

Kadarkoli so naši zastopniki na merodajnem mestu naštevali krivice, ki se godé Slovincem, vedno se nam je manj ali bolj odločno odgovarjalo z ministrskih sedežev po naukih starobirokratske šole: „Učite se nemški!“ V sličnem zmislu je odgovarjal minister Gautsch: Avstrijski Slovani, zlasti Slovenci, učite se nemški, ker to zahteva državna korist!

Žalostno, da smo po desetletja trajajočih borbah za narodno enakopravnost, po hudih bojih zoper nemški centralizem prišli zopet do reakcionarnega argumenta, da Slovincem ni treba slovenskih ljudskih šol!

Po našem mnenju je bil v tem slučaju naučni minister tolmač drugih činiteljev, katerim se ne zdi umestno take nazore oznanjati s parlamentarne tribune. V prvi vrsti so višji vojaški krogi, ki se držé stare tradicije o „nenadomestni“ sreči, kakeršna je nemščina naši armadi. Te kroge vznemirja skrb, da bi naši prostaki in podčastniki ne umeli nemški, ko bi se Slovanom dovolile ljudske šole z materinim jezikom.

Pri vseh armadah je poleg udanosti vladarskemu prestolu in dovršenosti tehniškega oboroženja podlaga sile in pravne moči tudi narodna zavednost. V tem smislu je pisal nedavno celó vojaški list „Reichs-

LISTEK.

Mozaik.

III.

Kam pa so spravljali Naprednikovi svoj znoj? — Brez dvojbe je to vprašanje jako zanimivo, kakor je tudi odgovor vreden naše pozornosti. Pripomniti moram, da so pri Naprednikovih ljudje bolehal, kakor drugod, in še bolj; tako raznovrstnih in čudovitih boleznij nima nobena bolnica na svetu, kakor so jih imeli ondu; da so bili dohtarji pri hiši, o tem smo že vsaj nekaj omenili, razven dohtarja „Nevesekdo“ jih je bilo še mnogo; na dohtarstvo so se v obče pri Naprednikovih z velikim ponosom ozirali, ne menó se za klevetnike, ki so trdili in še trdé, da „doctor“ in „doctus“ ni vse jedno. Dohtarje so imeli in — basta! Trebalo je le še lekarne in tudi za-njo so poskrbeli. Pri tem pa jim je ravno njihov častitljivi znoj jako dobro služil; rabili so ga mestu „aqua destillata“, ko so pripravljali svoje leke. Razven tega znamenitega sredstva so pa imeli še veliko zalogo zdravilnih kemikalij in mineralij, in v svojo čast, z večine dobrega domačega pridelka. Ker sem že ravno pri tem, ne bo odveč, da nekatere glavnejše pripomočke po pristnem receptu Naprednikovih dohtarjev slavnemu občinstvu naznamim, in sicer edino s tem namenom, da bi vzbudil pri slavnem občinstvu pomilovanje za

vse časti vredne Naprednikove prebivalce, ki si morajo s tako hudimi sredstvi lečiti svoje žalibog neštevilne bolezni. Kakor sem že rekel, navajam le nekaj znamenitejših zdravil iz veleobširne Naprednikove lekarne:

1. Štupa za „črno božjast“. Da se uporaba te štupe umeje, moram iz zdravilstva to-le omenjati: „Črna božjast“ je poglavitni znak Naprednikovec; brez nje Naprednikovec ni mogoč in ker se na svet ne rodi nobeden s črno božjastjo, treba, da se je pozneje umetno prilasti, kdor hoče spadati k Naprednikovi družini. — Bistvo črne božjasti je to, da se razgreje kri, oči izbulijo, zobje zaškripljejo, pesti skrčijo in noga dvigne za brco, kadekoli se kje prikaže črna suknja. Te pojave vzraja cela črna suknja od ovratnika do dolenjega roba; samo žep črne suknje je izvzet; ta — črne božjasti ne vzraja! — Da se pri ljudeh vkorenini ta znamenita božjast, ki je ponos, recimo skoraj edini ponos Naprednikovec, treba je pripomočka in sicer tem vplivnejšega pri onih, ki so bili navaženi, z nalomljenim hrbtom se bližati črni suknji, pri onih, ki so jej po več let lizali škric in poljubovali gumbe, pri onih, katerim je bila edino črna suknja voditeljica v šolske klopi, kuharica in varuhinja.

Pripravljaja pa se štupa za črno božjast tako-le: Domači pridelki „cultura nocturna“, „eruditio ostarientis“ in „ingratitude liberalis“ se zmešajo in stolčejo; vmes se pridene

košček „nationalitas massonica“ in „catholicitas judaica“, ki se dobita posebno po ceni v lekarnah „Alliance israelite“; namoči se vse to z znojnim gnojem in zdravilo je gotovo. Da so učinki izvrstni, o tem vedó črne suknje primerov brez konca.

2. Že imenovana „mirakel-žavba“ ali Mahnič-žavba. Ta se rabi skoro pri vseh boleznih, vzlasti pa pri „pomanjkanju idej“, pri „gnilih možganih“, pri „kosmati vesti“ itd. — Če se ž njo namažejo prsti, lahko pišejo „4000“, „moderni apostat“ in enake umotvore, lahko rišejo znamenite slike; na jeziku vpliva vzlasti pri agitatorjih čudotvorno; vspešno deluje tudi pri „kato-liški srbečici“ in je sploh sredstvo, ki vzdržuje čilost Naprednikove hiše. Izdeluje se iz žolča, tešč-slin in takozvanega „Sulphur cerebri“ domačega pridelka.

3. Pristni turški prašek „izvrga človeštva“, ali najgotoveje sredstvo proti „blagoslovljenim murrom“. — Čemu se rabi to zdravilo, ni še povsem dognano. Esenca njegova se tudi ne izdeluje doma; nekateri trdé da jo pripravljaja neki bagdaski derviš, drugi zopet, da se naroča v Kolomeji, tretji pa celó, da jo prodaje znana svetovna firma „veliki orient“. Pri nas se esenca ne rabi sama, marveč primeša se jej v nekoliko gramih „rabies fanatica“ in „stupiditas internacionalis“. Od vspeha, ki je v resnici turški, je vzeto ime.

4. Olepšavna pomada. Rabi se samo „zu-

wehr." Po besedah g. naučnega ministra pa se ne moremo nadejati, da se bode vojaška uprava postavila na to moderno stališče. Vsled tega je pa tudi vedno verjetnejše, ker je naravno, da se bodo vedno množile pri nas in drugod vrste radikalne opozicije. Ravno to pa moramo tembolj obžalovati tudi iz višjih ozirov, ker ravno konservativni življi so pogoj obstanka naše države. Kdor razdira to močno trdnjavo konservativne ideje, ta ne misli na mogoče škodljive posledice.

V teh žalostnih razmerah pa nas je do srca vzradostil odločni korak koroških naših bratov, o katerih je svet trdil, da so že politično mrtvi. Deputacija zavednih in za narod unetih mož nastopila je daljno in težavno pot na Dunaj, da presvetlega cesarja prvim svetovalcem naravnost razjasni neznojni položaj, v katerem ječi slovenska tretjina koroškega prebivalstva. Neštevilnokrat so slovenski listi in zastopniki v državnem zboru opisavali kričeče krivice, ki se godé slovenskemu oratarju v starodavnem Korotanu. Vse prošnje so bile brez odmeva in pomoči, ker dosledno trdé narodni nasprotniki in pačijo javno mnenje, da je koroški Slovenec suha veja na slovanski lipi in se ne zaveda svoje narodnosti, da le tuji hujskači begajo in hujskajo mirno prebivalstvo.

Pomenljiv je torej korak, ki so ga storili požrtovalni koroški domoljubi, ker s tem so dokazali, da neso zadovoljni s sedanjimi razmerami, da so in hočejo ostati cesarju in domovini zvesti sinovi. Slava vrlim možem! Preverjeni naj bodo, da ves ostali slovenski narod s ponosom zré na neustrašene zagovornike božje in državljanske pravice in z največjim zanimanjem spremlja njihov boj za obstanek, katerega blagoslavlja Bog!

Najnovejša šolska naredba na Koroškem.

Iz Celovca, dné 19. nov.

Ze od leta 1848., torej celih 43 let se koroški Slovenci bojimo za slovensko šolo, v svésti si, da le slovenska šola zadostuje slovenskim otrokom! Pod absolutično vlado so se tudi na slovenskem Koroškem že šole razvijale na jedino pravi podlagi, t. j. slovenska deca se je poučevala v materinščini. Pa nova, „liberalna“ šolska postava iz l. 1869. je kakor mrzla burja v pozni pomladi zamorila bujni cvet, ki se je bil jel pokazovati na vrhu našega narodnega šolstva. Onega leta namreč začelo se je po naših šolah na vse kriplje germanizovati, — germanizacija postala je prvi in pglavitni namen našim šolam! Sicer se je slovenski ljud na Koroškem kar iz početka jel braniti nenaravnega in krutega nasilstva, bil je za slovensko šolo vztrajen in trd boj, — žal, doslej brezuspešno. Koroškim Slovencem se v kljub silnim naporom doslej ni še posrečilo oprostiti se težkih spon, v koje jih je vkoval kruti nasprotnik po nemških šolah.

Kar povsod veljá, to po volji nemško-liberalne gospóde n e m a veljave v „liberalnem“ Korotanu!

naj": notranje olupšavne pomade še ni; pri raznovrstnih nastopih, v zlasti pri takozvanih deklamacijah „praesta quaesumus“ izvrstno deluje. Vplivati ima n. pr. na „prečastito duhovščino“, na „veleslavne zasluge“. Pripravlja se jako cenó; nekoliko vetra in dima se zmeša z znano „komalastica pharisaica“ in pomada je gotova. Potrebuj se je pri Naprednikovih še vedno veliko.

5. Estetični obliž. Ta pripomoček ima v zlasti učinek na živce, da se dostojno estetično napnó in pospešuje estetično kihanje in bljuvanje. Drobní koščki „aesthetica Zolae“ in „porcinismus realis“ se razmažejo na najboljše „Narodove“, „Brusove“ in „Zvonove“ članke in obliž je napravljen. Prileplja se lahko na vse dele telesa. Rabijo ga posebno pismarji.

6. Nemškutarski syrup. Zadní čas z najboljšim vspehom rabljen proti „sensus Ecclesiasticus“ in „urbanitas civilis“; komaj se vžije, že se pokaže kot prvi pojav „odium infernale Episcopi“ in „revolutis anticapellana“. Izdeluje se iz treh domačih rastlinskih osnovi, namreč iz „superbia radicalis“, namočene v „mendacium progresivum“ in poštopano s „calumnia nationalis“.

To so glavni pripomočki iz Naprednikove lekarne; po slabi zmožnosti svoji sem jih popisal in več tudi nisem obljubil. Upam, da sem dosegel svoj amen.

M. V.

Kar pa gospóda vidi, da s sedanjo nezmislno in nepostavno šolo na noben način ne gre več, izdal je vis. c. kr. koroški deželni šolski svet ukaz, po katerem se je slovensščini pripoznala vsaj ne spatna trohica pravice do obstanka v naših ljudskih šolah.

Z odlokoma z dné 26. septembra l. 1890., št. 1623, in 2. februarija 1891. l., št. 1623, zaukazal je deželni šolski svet, naj se po utrakvističnih šolah slovensščina uvede po 3 ure na teden kot neobligaten predmet!

Poročalo se je svoječasno obširno, da taka naredba nikakor ni mogla zadovoljiti slovenskega ljudstva. Povsod je nastala nevolja vsled teh treh ur, ki so se otrokom še povrhu nalagale k drugim šolskim uram!! Od vseh strani prihajale so pritožbe in le v nekaterih šolah se je ta triurni pouk v slovensščini tudi dejajsko vpeljal, drugod pa ostal je ukaz — na papirju!

Da si vsaj enkrat pridobé po postavi zajamčenih si pravic, obrnile so se letošnje leto koroške narodne občine, kakor posamezni kmetje do vis. c. kr. učnega ministerstva s prošnjo, naj vis. c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje zaukaže, da se uvede na koroških ljudskih šolah, koje obiskujejo slovenski otroci, slovenski jezik, ki je materin jezik otrok kot učni jezik, tako da se bodo otroci v vseh letih in v vseh predmetih učili le v slovenskem jeziku in na podlagi slovenskih učnih knjig; nemški jezik pa se naj uči od četrtega šolskega leta naprej v posebnih urah, ki se pa ne smejo otrokom še povrhu nalagati, ampak se naj od vzamejo onim 12 uram, ki so odmerjene pouku v materinem jeziku.

To je zahteva in prošnja koroških Slovencev gledé ljudskega šolstva. Ta prošnja pač ni pretirana in vse, kar se v nji zahteva, zahteva se popolnoma le v smislu § 19. temeljnih državnih postav z dné 21. decembra l. 1867., § 6. državnih šolskih postav z dné 2. maja l. 1883. itd.

Vloživši te prošnje zaupali so koroški Slovenci tudi na besedo g. ministra Gautscha, ki je v seji budgetnega odseka dné 23. maja l. l. zatrjeval, da je jedini pot, ki učni upravi daje priliko, v posameznih slučajih odločevati, pot pritožbe.

Pa v kljub temu imamo malo upanja, da se bo skromnim in povsem upravičenim prošnjam, kojih se je odposlalo 33, kakor povzamemo iz ministrovega govora, vsaj deloma ustreglo.

Gosp. pl. Gautsch povedal nam je namreč v svojem nepričakovano ostrem odgovoru g. poslancu K. Klunu dné 13. t. m. nekoliko o usodi teh prošenj, ki so se od strani učnega ministerstva „samo ob sebi umevno“ poslale koroškim šolskim oblastvom v daljšo obravnavo. Kako bodo naša šolska oblastva, ki so za svoje korake nasproti slovenskim težnjam našla v gosp. učnem ministru gorečega zagovornika, tudi v tem slučaju zopet skušala „rešiti“ slovenske prošnje, pač ni težko uginiti.

Mislimo tudi, da se ne motimo, če moramo najnovejšo šolsko naredbo koroškega deželnega šolskega sveta z dné 9. novembra t. l., o koji smo prvič zvedeli po g. Gautschu, pripisati le tem prošnjam za slovensko šolo! Izdal se je ta ukaz z namenom, da se ž njim zopet prepereči ugodna rešitev imenovanih prošenj. Bati se je, da naučna uprava prošnje kar vrno z opazko, da se je po omenjenem odloku z dné 9. t. m. šolsko razmerje bistveno premenilo, da so prošnje postale zatorej brez pomena! Tako se je delalo že opetovano ob sličnih priložnostih in le preveč upravičena je misel, da se tudi zdaj pod to pretvezo zopet odklonijo prošnje, ako pojde po volji celovške višje gospóde.

Kakšna je pa nova šolska naredba za koroške utrakvistične šole? Moremo se-li koroški Slovenci ž njo zadovoljiti? — Nikakor ne!

G. min. pl. Gautsch govoril je o tej najnovejši naredbi gledé slovenskega poduka na koroških ljudskih šolah tako-le: „Gledé utrakvističnih šol se je nam naznanilo, da je ura za poduk slovensščine brez izjeme postavljena na konec vsakdanjega poduka, da ta poduk ni obligaten,“ itd. Te razmere so se tako razvile, ko je deželni šolski svet izdal po šolski noveli iz l. 1883. prenarajene učne črteže. V istini pa so se od tega časa te določbe že bistveno premenile in zdi se mi, da ukrepi dež. šolskega sveta koroškega razveljavijo vse pritožbe, ki jih je navel v tem oziru

g. posl. Klun. Pred seboj imam okrožnico koroškega dež. šolskega sveta z dne 9. t. m., s katero se zaukazuje, naj se ure za poduk slovensščine in nemščine razvrsté tako v teden-ke podučne ure, kakor je primerno krajevnim razmeram posameznih šol. V prihodnje se torej ne bo več zgodilo, da se bode slovensščina poučevala brez izjeme le ob koncu vsakdanjega šolskega časa. Nadaše je deželni šolski svet zaukazal, da je v vseh šolah pouk v drugem deželnem jeziku, tedaj v slovensščini, za vse otroke obligaten, izvzemši tiste, ki izrecno zahtevajo, — in v tem slučaju se moram sklicevati na določbe člena 19. temeljnih državnih postav, (!!) — da so tega oproščeni, ki se zato ne smejo siliti udeleževati se takega poduka.

Končno je storil deželni šolski svet v svojih ukrepih še več. Da se ovrže kar iz začetka trditev, da so na takih šolah otroci preobloženi s podukom v nemščini in slovensščini, zaukazal je deželni šolski svet po tej okrožnici vsled jednoglasnega sklepa, da se more v višjih razredih takim otrokom odpustiti po jedna po učnem načrtu za risanje in telovadbo določenih ur. Iz teh ukrepov koroškega deželnega šolskega sveta naj visoko zbornica povzame, da se gotovo (?) ne more govoriti o kaki predsodku šolskega oblastva proti pouku v drugem deželnem jeziku. S tem so pa menda ovržene tudi pritožbe, katerih je g. poslanec prej omenil.“

Iz teh ministrovih besed je razvidno, v čem obstoji najnovejša pridobitev (!) koroških Slovencev na polju narodnega šolstva. Priznalo se je naši materinščini v šoli nekoliko več pravic, nego jih je vživala doslej. Ali s tem se slovensko ljudstvo nikakor ne more in ne sme zadovoljiti!

Pedagogičen nesmisel je in ostane, da se slovenska deca poučuje na podlagi njej tujega jezika! To bije v obraz vsej človeški skušnji in našim državnim pestavam. Zagovarjaje pravice Nemcev skliceval se je g. Gautsch na člen 19. temeljnih postav; a mislimo, da imamo mi iste pravice zahtevati jednakovnost tudi za nas, da ima citovani paragraf veljavo tudi za koroške Slovence, za katere je doslej bil jedino na papirju! — Da je pa za slovensko deca le nemščina drugi deželni jezik, tega visoko učna uprava vendar ne bo hotela tajiti?!

Ako pa šolske oblasti na Koroškem mislijo, da bodo z najnovejšim svojim odlokom zopet udušile opravičene prošnje za slovensko (!) šolo, — se motijo! To, kar se je nam zdaj v utešitev ponudilo, nam ne more in ne sme zadostovati, in zdaj kakor prej moramo poudarjati, da gre slovenski deci slovenska šola!! Slovenski deci nikar ne more zadostovati nemška šola, v kateri ima slovensščina le pičlo, povsem nedostavno mesto!

Zaupamo pa v naše slovensko ljudstvo, ki se je že toliko probudilo, da se zaveda, kaj mu hasni in kaj ne, da se bode, če se ne ustreže sedaj vložnim prošnjam, na novo vstrajno in odločno potegnilo za svoje pravice!

Dokler ne vidimo in ne čutimo, da se naša mladina v ljudske šoli uči za prihodnje življenje potrebnih reči, t. j. v materinem jeziku krščanski nauk, branje, pisanje, računstvo, — dokler ne vidimo in čutimo, da naša mladina napreduje v pravej krščanski omiki, v domoljubju do Avstrije, v ljubezni do svojega naroda, dokler naše ljudske šole niso tako vravnane, da bi se tukaj zaznamovani sad od njih po pameti in pravici pričakovati mogel, tako dolgo bomo zoper šole tožili in po postavnem potu na to tiščali, da se prenaradijo. Dokler tega svojega cilja ne dosežemo, tudi ne nehamo klicati: Dajte nam naše pravice, dajte slovenskim otrokom slovenske šole!

Ljudske šole.

(Govor poslanca Karola Kluna v državnem zboru dné 13. novembra 1891.)

(Dalje in konec.)

Koroški deželni odbor se je sevéda izrekel v zmyslu deželnega šolskega sveta, in tako se je pritožba šentjabske občine na podlagi izjave deželnega odbora zavrgla z odlokom z dne 25. maja 1890, št. 489, z opazko, da se more občina v štirinajstih dnéh pritožiti na ministerstvo. (Klici: To je bilo pričakovati.)

Ta odlok se je izročil občini dné 16. junija in pritožba na ministerstvo se je izročila okrajnemu šolskemu svétu dné 27. junija, torej še v zakonitem obroku.

(Dalje v prilogi.)

Okrajni šolski svet pa jo je vrnil občini še le dne 22. januarja 1891, torej čez pol leta, s pristavkom, da se je pripetila formalna napaka. (Poslanec Povše: To je novel Po trinajstih letih!)

Dne 4. februarja 1891 se je pritožba zopet vložila, pa se je dne 15. februarja zopet vrnila občini z izgovorom, da je mej tem koroško deželno šolsko oblastvo izdalo nov ukaz, s katerim se je vrnil pouk slovenskega jezika na dvojezičnih šolah.

Pa šentjakobska občina se še ni dala prestrašiti, temveč je dne 23. februarja 1891 pritožbo znova izročila. Kaj se je dalje z njo zgodilo, je li došla k visokemu ministerstvu, o tem sedaj molči zgodovina. (Klici na desnici: Ubogi Slovenci! To je ravnopravnost!)

In čez jedno leto bomo zopet imeli priložnost, o tem govoriti, da bode stara stvar zopet nova. (Klici na desnici: Zgodovina trpljenja!) Po trinajstletnem boju torej šentjakobska občina vzlic velikim žrtvam za šolstvo še ni dobila šole, ki bi koristila njenim otrokom.

Pa to ni jedini slučaj.

Jaz imam seznam od dveh drugih slučajev, pri katerih je bila skoro jednaka igra. Tičeta se občin Vogrče-Blato in Tolsti Vrh.

Občinski zastop v Tolstem Vrhu je dne 7. aprila 1888 poslal deželnemu šolskemu svetu prošnjo za uvedbo slovenskega učnega jezika. Otroci teh treh občin obiskujejo tri šole: v Kotlah, Čerovicah in Guštanju.

Predno je deželni šolski svet odločil o tej prošnji, vprašal je občini v Ljubeličah in Guštanju, pritrjujeta li občinskemu zastopu v Tolstem Vrhu.

Sevéda sta se izjavila občinska zastopa v Ljubeličah in Guštanju, ki sta v nemških rokah, da v tako premembo ne moreta pritrjediti.

Z ozirom na to izjavo se je prošnja občine Tolsti Vrh zavrnila z odlokom z dne 21. decembra 1889, števil. 28.847. Občina je potem dne 15. februarja 1890 vložila novo peticijo, po kateri bi se slovenski učni jezik uvel le na onih šolah, na katerih je večina njenih otrok, torej v Kotlah in Čerovicah, kjer je tri petine otrok iz občine Tolsti Vrh in le dve petini iz občine Ljubeliče.

Sedaj so pa morali poiskati boljši izgovor, da zavržejo prošnjo. Obrnili so se do krajnih šolskih svetov teh občin in ju pregovorili, da ugovarja peticiji občine Tolsti Vrh.

Z ozirom na ta ugovora in na že omenjeno izjavo deželnega odbora je deželni šolski svet odbil to peticijo z odlokom z dne 23. marca 1890, številka 642.

Tudi ta občina je vložila pritožbo na visoko ministerstvo, pa še sedaj ni dobila nobene rešitve, dasi se je pritožba vložila že 3. aprila 1890.

Da pa ne bode mislili, da sta krajna šolska sveta svojevoljno ugovarjala, in bode spoznali, da ugovoroma ni pripisovati posebne veljave, prečitati hočem tukaj z dovoljenjem gospoda predsednika neko izjavo, katero je dal krajni šolski svet v Čerovicah in katera drastično kaže, kako so se napravila ta ugovora.

Vloga se glasi:

„Visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Celovcu. — Pojasnilo: S katerim podpisanci izjavljajo, da je vloga krajnega šolskega sveta v Čerovicah z dne 12. marca 1890, števil. 20, odtod poslana c. kr. deželnemu šolskemu svetu iz nastopnih vzrokov neresnična in nepravilna, kajti napravila se je z zvijačo.

1. To se je zgodilo brez zakonito predpisane seje in sklepa, temveč učitelj Karol Schetina je sam skrivaj le po svoji volji ugovor napravil in člane tukajšnjega šolskega sveta vjel v stranski sobi neke gostilne (Čujte! Čujte! na desnici) in jih k podpisu zapeljal, zagotavljač jim, da gre le za triletni slovenski pouk. V resnici se je pa protestovalo sklepu občinskega sveta in prosilo, da se pusti sedanja uredba.

2. To je sleparija, kajti gospod učitelj poiskal je le take člane, od katerih dva čitati ne znata, dva pa prošnje prečitata nista, temveč sta verjela besedam učiteljevim.

3. Jaz kot načelnika namestnik, nisem o imenovanju vlogi nič vedel, ali jeden gospod naše župnije me je opozoril in mi rekel: „Ti ne veš, kaj se je v Čerovicah zgodilo za tvojim hrbtom. Naredil se je ugovor proti prošnji občine Tolsti Vrh zastran slovenščine, in po končani seji, ko si ti šel

v župnišče, šli so drugi člani v gostilnico in tam jih je pregovoril učitelj, da podpišejo.“ Ko sem to izvedel, sem se jako začudil, in da se prepričam, šel sem k gospodu učitelju in ga prosil za poslovni zapisnik. Iskajoč v njem sem res našel: „Prošnja z dne 12. marca 1890, št. 20, na visoki c. kr. deželni šolski svet, da se pusti sedanja učna uredba.“ Vprašal sem učitelja: „V kateri seji se je to sklenilo?“ — Odgovoril mi je, da za to ni treba seje. (Čujte! na desnici.) Dalje sem rekel gosp. učitelju: „Zakaj prosite, da bi se pustil sedanji šolski red, saj ga tako imamo?“ Odgovoril mi je: „Ker je občina Tolsti Vrh vložila prošnjo za slovenski učni jezik za šolo v Čerovicah.“ Dalje vprašam gospoda učitelja. „Zakaj ste to naredili za mojim hrbtom? Zakon vendar pravi, da krajni šolski svet mora imeti pet članov; zakaj se tako važno vprašanje ni naznanilo petemu članu?“ In tu je odgovoril: „Saj sem že naprej vedel, da boš nasprotoval, če ti povém.“ (Jako dobro! Veselost na desnici.)

4. Hkratu naznanjamo, da preklicujemo omenjeno vlogo, ker ni zakonita, in pristavljamo, da se popolnoma strinjamo z občino Tolsti Vrh zastran prošnje za slovenski učni jezik v Čerovicah; ta prošnja ni niti proti zdravemu človeškemu razumu, niti proti c. kr. državnim osnovnim zakonom. Torej prosimo, da ustavite omenjeno vlogo, in prosimo za dotično rešitev, da se ustavijo take samovoljnosti.“ Krajni šolski svet v Čerovicah, dne 22. maja 1890. Sledé štirje podpisi. (Poslanec dr. Herold: Kaj se je zgodilo z učiteljem?) Nič se ni zgodilo. (Dr. Herold: Pri nas se pa takoj začne disciplinarna preiskava!)

In gospoda moja, iz tega lahko vidite, kakšne so razmere na Koroškem. Žalostno je, da so take razmere sploh mogoče v Avstriji (Poslanec doktor Brzorád: v Avstriji je vse mogoče!), in pomisljivo je, da se slovenske občine na Koroškem s takim postopanjem v svojem prizadevanju ne dajo prestrašiti, temveč so odločno pripravljene boj za slovensko ljudsko šolo nadaljevati. Zameriti se jim ne more, če svojim šolskim oblastvom nič ne verjamejo in nič ne zaupajo, temveč se obračajo naravnost do visoke učne uprave (Poslanec dr. Herold: Bode li bolje?), od katere pričakujemo, da bode vendar jedenkrat pravična in bode naredila konec neprimernemu zatiranju slovenskega naroda po deželnem šolskem svetu na Koroškem. (Klici na desnici: Prav tako!)

Naš deželni šolski svet nema pri učni upravi tako brezpogojnega zaupanje kakor koroški, kateri tega zaupanja pač ne zasluži, če se mu zatiranje slovenskega naroda ne šteje za zaslugo.

Svoje trditve hočem dokazati takoj z nekaterimi konkretnimi slučajmi. Opazil sem že, da so pri nas okrajnega šolskega nadornika za kočevski okraj lani nepričakovano odstavili.

Odstranili so ga, ne da bi za to kaj vedel deželni šolski svet kranjski (Čujte! Čujte! na desnici) in ne da bi bili zaslišali dotičnega nadzornika. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Ta stvar se je v kranjskem deželnem zboru v obliki interpelacije spravila v razgovor. Gospod deželni predsednik kot predsednik deželnega šolskega sveta je odgovarjajoč na interpelacijo izjavil, da mu natančneje ni znano, zakaj se je odstavil nadzornik (Čujte! in klici na desnici: To je zanimivo!), sodi pa po okoliščinah, v katerih je bil odstavljen (Klici na desnici: Samovoljnost!), da so ga odstavili na pritožbo šolske občine Drage, katero je bila poslala naravnost na ministerstvo. (Čujte! Čujte! na desnici.) V tej pritožbi se toži, da se pod nadzorstvom dotičnega nadzornika nemški jezik vedno bolj odriva (Klici na desnici: Oj, oj! Ni res!), kar pa ni res, kakor se je pokazalo pri obravnavi, ki je bila o tem v deželnem zboru kranjskem. (Tako je! na desnici.)

Zares žalostno je, če smo v Avstriji že tako daleč, da koga obsodijo, ne da bi ga zaslišali, (Klici na desnici: Žalostno!), da odločujejo najvišji uradi na podlagi vlog nekaterih prebivalcev, ne da bi poprej prepričali se pri oblastvih prve instance, če je tudi vse res, kar se je v tej vlogi navedlo. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Drugi slučaj. Želeli smo, da bi se na našem učiteljskem v Ljubljani predavali v slovenščini predmeti, katere mora učitelj v materinščini predavati otrokom. To je popolnoma naravno in razumljivo samo po sebi. Visoka učna uprava pa hodi svoja

pota in se ne ozira na te opravičene želje (Klici na desnici: Zakaj?). dá nastavlja celo učitelje, ki še slovenski učiti ne znajo. To leto se je imelo oddati v Ljubljani mesto glasbenega učitelja. Gospoda moja, vi sami veste, kake važnosti je gojenje narodnega petja. Če se pa hoče učiti narodno petje, treba ga je znati, treba razumeti. (Tako je!) Da ga pa učitelj zna in razume, moral se je sam v njem izobraževati. Deželni šolski svet na Kranjskem je prav pravilno za to mesto priporočil tri moža, od katerih je po pravici pričakovati mogel, da so stavljenim zahtevam kos. Visoka učna uprava poslala nam je moža, ki je morda pošteni in znabit tudi dober glasbenik in ima tudi izpit, ali jedne bistvenih lastnosti mu manjka, slovenski namreč ne zna. (Čujte! Čujte! na desnici.) Gospoda moja! Mislite si, kaj bi bilo, ko bi se na učiteljskem v Celovcu nastavlil glasbenik, ki nemški ne zna. (Tako je! na desnici.) Kak hrup in krik bi nastal v nemško-narodnem taboru. (Dobro! Dobro! na desnici.) Kaj bi vse uprizorili, da bi dostojno zavrnilo taka smelost visoke učne uprave? (Klici na desnici: Slovani morajo vse pretrpeti!) Imeli bi popolnem pravo, ali zatorej nam ne zamerite (Prav res! na desnici.), če se pritožujemo v tej zbornici zaradi takega preziranja našega deželnega šolskega sveta in našega naroda in proti takemu postopanju odločno protestujemo. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Predno končam, naj mi bode dovoljeno nekoliko izpregovoriti o čudnih nazorih, katere je v predzadnji seji te visoke zbornice razvil zastopnik kranjskega veleposestva.

Zavrnil bi jih bil že v poslednji seji, ko bi debata že ne bila sklenena. Nesem pa hotel nadlegovati gospoda predsednika in se izpostavljati nevarnostim, da pod pretvezo dejanskega popravka hočem začeti polemiko, kakor je to res storil njega ekscelence baron Schwegel.

Baron Schwegel je trdil, da gorenjsko prebivalstvo ne čuti nobene potrebe, da bi se obnovila kranjska gimnazija, temveč jako želi, da se mu ne brani pohajati na ljubljansko gimnazijo. Obžalujem, da moram gospodu baronu povedati, da Gorenjskega ne pozna, če tudi je tam rojen. Njegove skušnje omejujejo se na dele radovljiskega okraja, pa še tam le na one kroge, s katerimi on občuje. On ima lahko subjektivno mnenje, da kranjska gimnazija ni potrebna. Neizmerno merodajnejša nego osobno mnenje njega ekscelence, mora biti zame pa tudi za visoko zbornico in visoko vlado volja prebivalstva, ki se je pokazala že večkrat pri raznih priložnostih v deputacijah in peticijah.

Se 1889. l. je 36 občin z Gorenjskega, in kakor mislim, so to skoro vse (Čujte, čujte! na desnici), poslalo peticijo državnemu zboru, v kateri so ga prosili, da vso svojo veljavo in vpliv pri vladi porabi v to, da se obnovi kranjska gimnazija. To je tudi storil deželni zbor, kajti sklenil je peticijo na vlado in visoko zbornico. Mej temi 36 peticijami je bila tudi prošnja občine Gorje, kjer je baron Schwegel doma (Čujte, čujte! na desnici), kar pač najbolje dokazuje, da njega ekscelence ne pozna javnega mnenja niti v svoji domači občini, niti po Gorenjskem sploh.

Njega ekscelence je pač čutil, da bodo izjave njegove na Kranjskem zadele na hudo nasprotstvo, zaradi tega je hotel svoje nasprotujoče postopanje s tem prikriti, da je priporočal, naj se osnuje v Kranju obrtna srednja ali trgovska šola. Rekel sem, prikriti je je hotel, kajti njegova ekscelence ravno tako dobro vé, kakor vsak drugi poslanec, da njegova misel nima nobenega upanja na uspeh. Obrtne srednje šole snujejo se le v obrtnih središčih, osnuje se morda kedaj v Ljubljani, ne pa v kakem majhnem mestecu na deželi, kjer ni nobene večje obrtnije. Morda je njega ekscelence mislil na obrtno strokovno šolo. Pa tudi v tem slučaju bi moralo mu znano biti načelo, da se take šole ne snujejo, da bi se še le z njimi začela domača obrtnija, snujejo se le, da že obstoječo obrtnijo bolj oživé, povzdignejo in zboljšajo. (Prav res! na desnici.) Mi smo v tem zmislu lani prosili, da bi se v ribniški dolini, kjer je že lepa lesna in lončarska industrija, osnovala taka strokovna šola za ti dve industriji. Ravno tako smo prosili in se v budgetnem odseku za to potegnili, da se osnuje kamnoseška šola v Proseku na Primorskem. Ko bi bil njega ekscelence potegnili se za osnovo takih šol na imenovanih krajih, gotovo bi mu bili vsi kranjski zastopniki hvaležni.

In trgovske šole! Trgovske šole snujejo se le v večjih trgovskih središčih, tako, da bi jedenkrat mogla priti v poštev Ljubljana, če tudi je tukaj stara dobroznana zasebna trgovska šola. Kranj, ki ima jedva dvanajstotico mladih ljudi trgovskega stanu, gotovo ni kraj za tako šolo. Sicer pa moram omeniti, da so se prebivalci kranjskega mesta izrecno izjavili proti taki šoli, na kakoršno misli ekselencja baron Schwegel.

In sedaj, gospôda moja, sem pri koncu. Zahvaljujem se vam za pazljivost in pozornost, s katero ste me poslušali. Spoznali ste iz povedanega, kakšen je naroden mir v nekaterih deželah, v katerih bivajo Slovenci, zlasti na Koroškem, za kateri mir je gosp. poročevalec bil pripravljen žrtvovati pedagogična načela, kakor se je v poslednjem zasedanju izrekel v budgetnem odseku (Tako je! na desnici.)

Gospôda moja! Našim narodnim nasprotnikom in boriteljem za nemško hegemonijo tak mir pač ugaja. (Prav res! na desnici.) Vladarjem in vladam pa ne more biti vse jedno, je li v deželi trdno, marljivo ljudstvo ali pa samo poltrobljivi mrliči (Odobranje na desnici), kajti toliko slavljeni narodni mir na Koroškem za slovensko ljudstvo ne pomenja družega, kakor grobni mir. (Odobranje na desnici.) Pa zapomnite si, gospôda moja, živi se ne damo pokopati. (Tako je! na desnici.) Če mislite, da ste slovenski narod položili k večnemu počitku, motite se jako. Narod ni mrtev, samo spi in začenja se prebujati. Premika se že v grobu in slavil bode vstajenja dan, če bode vlada spoznala, da ni modro in politično, pa tudi ne pravično, nadarjen narod s silo ovirati v njegovem duševnem razvoju. (Živahno odobranje in ploskanje na desnici. — Govorniku čestitajo.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. novembra.

Notranje dežele.

Slovenci in Poljaki. Mi sami v marsičem ne odobravamo povsem poljske politike, a vendar se nam ne zdi umestno, da nekateri slovenski listi tudi sedaj, ko so Poljaki bolj se bolj zanimati za nas, očitajo Poljakom, da vedno gledajo le na svojo lastno korist. Če se Poljaki bolj približujejo Nemcem, je temu krivo le to, da so Mladočehi razbili staro večino in so s svojz rusofilsko politiko odpravili Poljake od sebe. Mladočehi bi morali kot politiki vedno na to misliti, da jim v parlamentarnem življenju Poljaki lahko mnogo koristijo, ne pa Rusi. Sicer pa se dosedaj še neso Poljaki Nemcem obesili na vrat. Da so poljski poslanci hoteli se zvezati z Nemci, že davno bi imeli nemško liberalno vlado, ali dosedaj tega neso storili, temveč so vedno stali nekako mej strankami, čakajoč menda, da se Mladočehi streznejšo in nastopijo druga pota ter omogočijo osnovo konservativne večine.

Vlada in Slovenci. Tudi radikalni „Rodoljub“ ruje proti Hohenwartovemu klubu in sili, da bi naši poslanci sedaj izstopili iz tega kluba. Vsak razsodni čitatelj pač spozna, da sedaj ne kaže izstopiti iz tega kluba, ko so vse frakcije tega kluba izrekle se za nas in tudi Poljaki z nami simpatizirajo. Nemški konservativci in Poljaki pa nam lahko več koristijo, nego Mladočehi. Da bi ložje preslepil čitatelje, zatrjuje, da je Hohenwartov klub vladni klub, in kliče poslance, da naj povedo, kaj so dosegli v tem klubu. Da je Hohenwartov klub podpiral Taaffeja proti levicarjem, je čisto naravno in je bilo v interesu tudi naše slovenske narodnosti. Da ni Taaffe tako dolgo vladal, gotovo bi si mi ne bili tako pomagali. Da smo zadnjih dvanajst let marsikaj dosegli, bode vsakdo pritrnil, in zato se imamo Slovenci v prvi vrsti Hohenwartovemu klubu zahvaliti. Če bode pa ta klub videl, da vlada popolnoma prezira narodne in konservativne težnje, bode pa že sam ukrenil pravo. V tem klubu sedeli so naši poslanci skoro od začetka ustavne dobe in vedno so se dobro sporazumeli z nemškimi tovariši in drug družega podpirali. Ne bilo bi lepo, ko bi v sedanjih kritičnih dneh drug družemu dali slovo. Ta klub pa tudi dela zvezo s Poljaki, Rusini in moravskimi Slovani in je torej tudi v slovanskem interesu, da ostane ta klub.

Večina. Omenili smo že znanih pisem v poljskem listu „Ozas“ o sestavi nove večine. Ta list pa že sam sedaj nekako umika svoje nasvete. Piše namreč, da se brez trdne večine res ne dá vladati, pa dvomi, da bi se položaj bil toliko pojasnil, da bi se trdna večina dala sestaviti. Postopanje levece od pomladi sem pač ni tako, da bi povečalo upanje do sporazumljenja. Kaj je pač povod, da je ta list, ki ima zvezo s poljskim klubom, nakrat zgubil vse navdušenje za zvezo z levico? Mi mislimo, da je Gautsch s svojim govorom odprl oči Poljakom, kako nevarna da je nemška politika za avstrijske Slovane. Naučni minister je tako baš nasprotno dosegel, nego je nameraval.

Ministerske premembe. Govori se, da se bode ministerstvo prenovilo. Gautsch bode baje odstopil. Schönborn postane učni, Steinbach pravosodni in Plener finančni minister. Pražaka bi zamenil knez Windisch-Grätz, Kalnoky bi postal najvišji dvornik, ker sedanjí najvišji dvornik prine Hohenlohe zaradi bolezni kaže odstopiti. Vnanjih stvari minister postane Kallay, na njegovo mesto pa pride Dunajevsky. To so najbrž le kombinacije. Mi Slovenci bi take premembe v ministerstvu ne bili posebno veseli, kajti vstop Plenerjev v ministerstvo bi nič dobrega ne obetal. Ko bi pa Dunajevsky vstopil v skupno ministerstvo, ne bilo bi napačno. On je odločen mož in bi se gotovo z vspehom upiral prevelikemu madjarskemu vplivu. Kallay je pa rojen Slovan, dobro srbski govori in se tudi dozda bi kazal posebno nasprotnega Slovanom.

Češki deželni kulturni svet. Konservativci so predlagali, da bi se v odsek češkega kulturnega sveta volilo 9 konservativcev in 14 Mladočehov, to bi bilo nekako tisto razmerje, kakor so dobili glasov razni kandidatje pri volitvah. Mladočehi so pa ponudili kompromis zavrgli in res volili v odsek samo Mladočehe. Tako preziranje konservativnih elementov pač ni opravičeno. Utegne pa imeti slabe posledice. Ko bi bili vsprejeli kompromis, bili bi se s tem približali veleposestnikom. Sporazumljenje z veleposestniki bi mnogo koristilo češkimi zastopnikom v državnem zboru. Ko bi vse stranke videle, da konservativno veleposestvo podpira Mladočehe, ne prezirali bi jih tako, kakor zdaj in tudi vlada bi jih bolj poštevala.

Tirolsko. Ker so italijanski poslanci odložili mandate svoje, vršé se 16. in 18. decembra dopolnilne volitve za deželni zbor. Pri teh volitvah volilo se bode 25 poslancev. Boj se bode bil mej italijansko liberalno stranko, ki hoče na vsak način razdeliti deželo, in mej italijansko konservativno stranko, ki se sicer tudi odločno poteguje za narodne pravice, ali vendar noče odtrgati italijanske pokrajine od skupne Tirolske. Te volitve so važne tudi v državnem oziru. Italijanski liberalci zahtevajo namreč samostojnost za južni del Tirolske, v prvi vrsti zaradi tega, da bi ga ložje pripravili za Italijo. Tukaj je torej boj mej avstrijskim domoljubjem in irredentno.

Minister vnanjih zadev. Povodom Kalnokyjeve desetletnice omenjajo listi, da je Kalnoky sedemnajsti minister vnanjih zadev od Kounica. Biti so po vrsti: Kounic, Filip Cobenzl, baron Thugut (jediní minister vnanjih stvari, ki ni bil rojen plemenitnik), knez Trauttmansdorf, grof Ludovik Cobenzl, grof Stadion, knez Metternich, grof Fiequelmont, baron Wessenberg, knez Feliks Schwarzenberg, grof Buol-Schauenstein, grof Ivan Bernard Rechberg, knez Mensdorff-Dietrichstein, grof Beust, grof Andrassy, baron Haymerle, Kalnoky. V službi sta umrla le dva: knez Feliks Schwarzenberg in Haymerle, oba za mrtvoudom. Dalje, kakor grof Kalnoky, ministrovala sta le Kounic in Metternich, oba blizu štirideset let. Po narodnosti sta bila Kounic in Schwarzenberg Čeha, Andrassy Madjar, drugi pa vsi Nemci. Kalnoky sam je Nemeč s Solnograškega s pomadjarenim imenom. Dvakrat ni bil nikdo v Avstriji minister vnanjih zadev.

Vnanje države.

Lužiški Slovani. Kakor izvemo, so pruska šolska oblastva ukrenila neko važno naredbo, katere smo Slovani lahko veseli. Kakor znano, so vse šole za lužiške Srbe že dolgo bile nemške. Šolska oblastva so se pa preverila, da se dosežejo na ta način slabi vspehi in so sklenila, da se bode odslej veronauk in nekateri drugi predmeti učili v slovansčini. Računstvo se bode učilo pa še v nemščini. „Srbski Noviny“ izrekajo zahvalo cesarju Viljemu, da se prizadeva zadovoljiti tudi nenemške podložnike. V Prusiji torej začenjajo spoznavati, da je Slovanom treba slovanskih šol.

Srbija. Bivši kralj Milan je bil poslednji čas v velikih denarnih zadregah. Oj neke ruske banke je hotel na svoja posestva vzeti precejšnjo svoto na posodo, pa je banka ni hotela dati, ker so posestva le lastnina rodbine Obrenovićev. To je prisililo kralja, da se je odpovedal vsem svojim pravicam. Poprej se je skušal še pobotati s Italijo, da bi si pomagal z njenim denarjem pa ni šlo. Sedaj mu je ona ruska banka že izplačala 2 milijona frankov, ne vemo, ali na račun srbske ali ruske državne blagajnice. Gotovo je pa, da je to plačilo odškodnina za odrečene pravice.

Bolgarija. Ob obletnici bitke pri Slivnici se je dne 19. t. m. postavil ondi spomenik palim vojakom. Knez Ferdinand, vojni minister, mnogo častnikov in drugih dostojanstvenikov odpeljal se je tem povodom v Slivnico. Tudi del srbske posadke je odrinil v Slivnico, da se udeleži slavnosti.

Nemčija. Pri dopolnilnih volitvah v mestni zbor v Berlinu so socijalni demokratje pridobili 3 mandate. Ker več socijalnih demokratov pride v ožjo volitev, upajo, da pridobé še kak mandat. Protisemitje zgubili so 4 mandate in bodo v mestnem zboru odslej imeli le tri zastopnike, če se jim ne po-reči pri ožjih volitvah s pomočjo socijalnih demokratov dobiti kak mandat.

Francija. V četrtek je v francoski zbornici Basly interpeloval o štrajku delavcev v okraju Nord in zahteval, da bi država prevzela dotične rudnike.

Ministra Guyot in Freycinet sta bila proti Baslyjevi zahtevi in zatrievala, da vlada že stori za delavce, kar more. Posebno hudo je proti vladi govoril Clemenceau in jej očital, da vso socijalno reformo le zavlačuje. Burna debata se je končala s tem, da je zbornica izrekla s 354 proti 107 glasom vladi za-upnico.

Španija. Na Španskem je ministerska kriza. Canovas del Castillo je dobil nalog, da sestavi novo vlado. Novo ministerstvo bode torej konservativno.

Portugalsko. Republikansko gibanje v tej deželi pojema. Pri občinskih volitvah v Lizboni so republikanci zgubili še tiste mandate, katere so poprej imeli. Poraz republikanov je tem večji, ker imajo na Portugalskem nekako zastopstvo manjšine. Ko bi bili te znatne manjšine imeli, bili bi vrinili kakega svojega privrženca v občinski zbor.

Brazilijska. Ustajniki imajo baje že 50.000 vojakov, a so sedaj vendar v zadregi, kajti težko je tako vojsko vzdržavati. Govori se, da poveljnik ustajnikov general Osorio misli s svojo vojsko napotiti se proti Rio-de-Janeiru, da prežene Fonseco in njegovo vlado.

Izvirni dopisi.

Rim, 16. novembra. Od vseh strani omikanega sveta zbrali so se zadnje dni v naše mesto možje, ki bi radi obranili mir in ki menijo delovati — kolikor je v njih moči — na to, da se ohrani v Evropi mir. Dasi so mnogi med njimi, ki gotovo nimajo slabih namenov, vendar si od tega mirovnega kongresa nimamo obetati kar nobenega sadu. Zbrali so se v našem mestu, kjer bi bilo najprej delovati na to, da se dvoje nasprotij poravnata, ono namreč med Vatikanom in Kvirinalom, med papežem in italijanskim kraljem, vendar o tem ni bilo in ne bode govora, ker je bilo že prej oznanjeno, da rimsko vprašanje ne sme priti na vrsto. Razven tega pa tudi moramo vprašati: Kdo je sklical mirovni shod? So li tu delovale one velevlasti, ki o miru in vojski odločujejo? Na taka vprašanja zastoj iščem odgovora v poročilih o tukajšnjem mirovnem shodu. In zato tudi ne bodedo užili nikakega sadu o tem zbirališču, tem manj, ker je znan star pregovor, da kjer se mnogo o miru govori, ondi močno po vojski diši.

Ono kočljivo vprašanje, katerega se dandanes tisti, ki hočejo v javnem življenju največ veljati, stanovitno ogibljejo, socijalno vprašanje se v Rimu pri sedanjem zboru ne bode rešilo. Ljudstva in narodi hočejo kruha, hočejo biti preskrbljeni za življenje, hočejo vedeti kje, kako in o čem bodo živeli, to je vprašanje, ki se mora rešiti, potem se bode moglo o miru govoriti. Brez tega ni mogoče govoriti ob ohranjenju miru. In prav zato je v Italiji zadnji čas, da se kaj stori. V gorenjih pokrajinah ima ljudstvo še kaj uživati, tu v sredi „srečne“ dežele pa je pomanjkanje preveč občutljivo.

Ni treba, da vam naštevam uzroke, kakor jih imajo navado učenaki po raznih deželah, ko popisujejo, koliko žita, oziroma kruha pride na vsacega državljanu na leto in dan od tega, kar se v deželi pridelava. Priliko imam v svoji službi prepričati se drugače in morda bolj natančno o bēdi, ki bolj in bolj zadeva revno ljudstvo tu v sredi Italije. Vsak dan namreč dohajajo v naš zavod revni rokodelski pomočniki, ki odkritosrečno pripovedujejo, kako se jim je po potu godilo. Gori, v Zgornji Italiji, se človek še preživi, pravijo, doboče vsaj kako jelo v dar in pošten kos polente, ali tu v sredi se sme srečnega šteti, ako mu v usta pride vsak dan košček trdega kruha, katerega si sicer dobri ljudje skoro sebi pritrčajo, da morejo lakoto utolažiti na pol stradnemu rokodelcu.

V tem smislu treba poboljšati sedanjí položaj narodov: za to bode prva skrb, da ljudstvo ne bode glada trpelo, potem bode kmalu položaj drugačen in ne bo vedno hati se, kdaj in kako se vojska odstrani.

Med najnovejšimi pojavi katoliškega življenja naj tu sledi samo jeden.

Sestavil se je zadnje dni odbor v Rimu za slovesnost petdesetletnice škofovstva sv. Očeta Leona XIII. Med drugim je v svoji drugi teji določil to-le:

Delovalo se bode na to, da se nabirajo izredni doneski za novič sv. Petra, da se priredé mnogoštevilna romanja posebno iz Italije in da se v vsaki škofiji postavi kakoršenkoli trajen spomenik na ta znameniti dogodek. V to svrhu se bodo

1. darovali vsak teden dve sveti maši, jedna v namen in za zdravje sv. Očeta, jedna za izprebrnjenje Njegovih otrok.

2. Ob svojem času (t. j. ob petdesetletnici leta 1893) vršila se bode posebna slovesnost v cerkvi

sv. Lavrencija in Padisperna, tam, kjer so sv. Oče bili v škofa posvečeni.

3. Naprosila se bodo katoliška društva, da v Rimu in po drugod nabirajo podporo v dosego teh slavnosti.

4. Osnovano se boče posebno društvo gospej, v svrhu, da se ustanovi odbor žensk, ki bo imel nalogo, preskrbeti za slavnost petdesetletnice novo škofovsko obleko sv. Očetu in prirediti druge škofovske svečanosti.

Še skoro poldruge leto manjka do onega časa, in vendar se tako navdušeno pripravljajo za veselo slovesnost. Iz tega razvidite, da ljubezen do papeža tudi tu v premnogih sredi gori in da se papeštvo, kakor hočejo imeti nasprotniki, še ni — preživelo.

Bog daj le trdno zdravje sv. Očetu, da pomenljivo petdesetletnico tudi dočakajo!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. novembra.

(Konfiskacija.) Sobotna številka našega lista je bila zaplenjena zaradi dopisa iz Prage. V nekako opravičenje svoje nasproti p. n. svojim naročnikom konstatujemo, da se nikakor nismo nadejali konfiskacije, ker naš dopisnik je poslal dopis iz nekoufiskovanega praškega „Očeha“, kateri pa je v dotičnem članku mnogo ostreje in pikreje opisal sedanjí politični položaj v Avstriji.

(Presvetla cesarica) namerava, kakor se poroča iz Aleksandrije, potovati po Nilu v Gorenji Egipt.

(„Staro“ in „mlado“.) Pod tem naslovom predzadnji „Narod“ daje duška svoji nevolji, da se je državni poslanec g. Šuklje v svojem odgovoru na naučnega ministra znane besede dotaknil tudi naših domačih razmer. Opozoril je namreč naučnega ministra, da je ravno on provzročil mladočehsko zmago in da hoče „par force“ poleg Mladočehov imeti še Mladoslavence. S tem je po „Narodovi“ trditvi gospod poslanec hotel „strahovati vlado z narodno-napredno stranko in jo izigrati proti vladi kot nekako strašilo“. Te povsem istinite besede zastopnika dolenskih mest, ki že dlje časa leži v želodecu nekemu radikalnemu gospodu, so hudo zadele gospodu v Gospodskih ulicah. Z vsemi štrimi se brani nazivanja „ekstremne stranke mladoslavenske“, kajti ona sama zastopa stari slovenski program, ona je dvignila zopet staro slovensko zastavo, „ker je bila pričela tuja sila cepiti naše moči ter odvrčati jih od narodnega dela v boj s fantomom, kateri je v sredi očet, ob krajih ga pa nič ni; pod krinko „verske nevarnosti“ pričelo se je namreč rimsko vprašanje postavljati pred slovensko in ljubezen do naroda postala je dopustna le še v tesnem okviru mejnarodnega škofovskega programa. . . . Zgol pretirani politični klerikalizem, ki ga je importiral v nas nemški duh, zgol ta klerikalizem je ona zagvozda, ki nas je razcepila v stare z mladimi in mlade s starimi idejami.“ Stara pesem o jagnjetu in volku! Le „mladi pristaši novodobne ecclesiae militantis, katerih duševno obzorje ne sega in ne sme segati preko mej škofjega dvorca ljubljanskega“, so oni volkovi, ki so raztrgali staro slovensko zastavo ter prouzročili bratomorni boj! Pisec „Narodovega“ članka mora biti ali jako mlad po letih ali zelo slabega spomna, da se ne spominja one dobe, ko so ravno njegovi večinoma še pokojni somišljeniki zapustili staro slovensko zastavo ter si izposodili mlado od nemških liberalcev ter jo pobarvali s slovenskimi barvami. Tvarina je torej tuja, le barve so domače. In to se je zgodilo v onih časih, ko se v škofjem dvorcu ljubljanskem baje še ni uvela terorija „des beschränkten Unterthanen-verstandes“ in ni bil importovan v nas nemški klerikalizem, kakor vedno kvasi stara gospoda z mladimi idejami pod strho banke „Slavije“. Sicer pa so sotrudniki „Slov. Naroda“ do cela prepričani, da je naš list bil in ostane na vse strani neodvisen in da stojimo pod ono staro-slov. zastavo, pod katero so se bojevali najvrljejši slovenski veljaki. Če pa ni druge razlike mej Mlad- in Staroslavenci, kakor trdi „Narod“, potem pa so nam neumevni naslovi „brezdomovinski“ in jih moramo smatrati edino le kot „lov na naročnike“. Da se z naše in druge strani odločneje naglašja versko stališče, temu so v prvi vrsti krivi „Narodovi“ Krutorogovi, ki so z agitacijami za pravoslavje še razširili zavajajoči prepad med „starimi“ in „mladimi“. „Rimski Katolik“ se je rodil po naših mislih le za obrambo proti agitacijam za razkolništvo, ki so se začele pod plaščem slovanske liturgije, in proti importovanemu

nemškemu liberalizmu. Kar pa se tiče Mladočehov, smo mi z g. Šukljem enakega mnenja, da imajo namreč v svoji sredi nadarjene in delavne moze, ki so si izposodili glavne točke svojega programa iz staročehskega, ali njihove taktike nismo in ne bomo odobraval, ker se ne strinja z realno politiko. „Narodov“ člankar tudi trdi, da je gosp. Šuklje žalil Mladočeha, „najzvestejše naše zaveznike“. Odgovor na to sumničenje prěpuščamo gosp. poslancu, ob jednem pa konstatujemo, da so baš dotičnim besedam Mladočehi živahno pritrjevali, o čemer se „Narodov“ člankar lahko prepriča iz stenografskega zapisnika. „Narodova“ samoobramba je torej umevna ali brezuspešna, ker spominja na tatu, ki je klical: Primita ga!

(Katol. tiskovnemu društvu) je poslal neimenovan dobrotnik z Gorenjskega v prosep društvenega delovanja 25. gld. Bog plačaj!

(V novi cerkvi karmeličank na Selu) pri Ljubljani vršila se bo tekoči teden tristoletnica blažene smrti sv. Janeza od Križa s slovesno tridnevno od 24. do 26. novembra. V torek 24. t. m. bodo blagoslovili mil. knezškofovo cerkev, potem bo slovesna sv. maša. Dve kandidatini bodeta sprejeli redovno obleko in eno redovno zagrinjalo. Popoludne bo ob 1/4 uri slovenska pridiga in slovesne litanije; ravno tako bo tudi v sredo in četrtek zjutraj ob 8 uri slovesna sv. maša in popoludne vsak dan ob 1/4 uri pridiga in litanije. S to slovesnostjo so združeni popolni odpusti, katere morejo dobiti pod navadnimi pogoji vsi tisti, kateri se vsaj ene teh slovesnosti v karmeličanski cerkvi vdeležé, tam na papežev namen pobožno molijo. Razven tega pa dobi še odpustek 7 let in 7 kvadragen vsak dan, kdor karmeličansko cerkev obišče in ondi v omenjeni namen moli.

(Vodovod v Trst.) Iz vemske doline se nam piše: Kakor znano, napravila bi rada tržaška občina vodovod iz naše Reke. Vodstvo južne železnice pa meni, da bi se vsled vodovoda iz Reke oškodovali izvirki, iz katerih železnica dobiva vodo na Nabrežini in se je pritožilo na c. kr. poljedelsko ministerstvo. Na podlagi razsodbe tega ministerstva je c. kr. okrajno glavarstvo v Postojini na prošnjo tržaške občine za dovoljenje vodovodne stavbe na desnem bregu Reke v Gor. Vremah dne 27. oktobra odločilo to-le: „Tržaški mestni občini se dovoljuje do preklica, da na desnem bregu Reke v Gor. Vremah napravi 4-5 m. dolg zbiralni rov in v zvezi s tem postavi čez celo širjavo Reke trden jez z zapornico po predloženih načrtih v ta namen, da se za časa nizke vode zagradi vsa voda in vpelja v tržaški vodovod pod Škocijanom na primorskih tleh. Mestna občina tržaška pa mora interesentom ob pričetku te stavbe izplačati zahtevane odškodnine, izvršiti napominano vodno stavbo v teku dveh let, ko poteče dovoljenje, potem pa prositi dovoljenja za predpisano stavbo ter povrniti troške.“

(Skupno pastirsko pismo avstrijskih škofov.) Na Dunaju pri posvetovanjih nedavno zbrani avstrijski škofje so izdali po sklepu svojih razgovorov skupno pastirsko pismo avstrijskim katoličanom. To prelepo, potrebam in razmeram v naši državi posebno primerno sestavljeno pismo naslanja se v prvi vrsti na okrožnice Leona XIII., vzlasti na ono, katero je odposlal papež avstrijskim škofom. Vodilne misli znameniti okrožnici so nastopne: Poznati treba znamenja časa in naloga je škofom, da nánje opozarjajo vernike. Značilno za našo dōbo pa je, da se krščanski nazori o svetu vedno bolj umikajo nekrščanskim nazorom; zaradi tega pa se ruši temelj družini, državi, cerkvi. Nevarnost je torej velika, zato treba, da se katoličani vzdramijo, da se oklenejo sv. vere, njenih nauk in nje življenja: molitve, prejemanja sv. zakramentov in posvečevanja nedelj in praznikov. Toda pri tolikih nevarnostih in tako silnih nasprotnikih posameznik ne opravi mnogo, zato treba, da se katoličani družijo v društva, ki delujejo pod vodstvom škofov, kakor to priporoča papež Leon XIII. Taka društva so vzlasti: marijanske kongregacije, društva za moze in mladeniče, za mojstre in pomočnike, za trgovce in rokodelce za delavce in delavke, kakor tudi razna društva krščanske delavne ljubezni. Prav posebno se pa priporočajo katoliški snodi po deželah in okrajih. Važne dolžnosti imajo, kakor vedno, tako vzlasti dandanes krščanski stariši za izrejo otrok. Vzgojevati otroke v strahu božjem, ž njimi v domači družini živeti po krščansko, dajati otrokom s dejansko-krščanskim življenjem vplivne izvide, to so najsvetejše dolžnosti starišev do otrok, ki izpolnjene donajajo otrokom in starišem obilno sreče

in blagoslova. — Te dolžnosti so tem važnejše, ker, žal, v kljub vsem našim naporom pri nas v Avstriji po sedanjih šolskih postavah cerkev nemore po naših šolah vspešno gojiti krščanske vernosti in pravnosti in ne more src ogrevati za vero. Zahtevati torej treba vedno in vedno verskih šol. Pred vsem je v Avstriji potrebno katoliško vseučilišče. Posebno važne so dandanes dolžnosti katoličanov gledé knjig in časnikov. Častna bodi naloga vsakemu katoličanu, z vsemi silami podpirati katoliški tisek. — Gledé delavskega vprašanja poudarjajo se po pravici zasluge katoliške cerkve za delavce; cerkev je verige strla sužnjim, cerkev tudi dandanes skrbi za delavce in naroča imovitim, naj jih vodi krščanska pravičnost in krščanska ljubezen do delavcev. Pred vsem zahteva cerkev, do se pri delavcih goji vernost, ker le tem potom je mogoče povoljno rešiti socialno vprašanje. — K sklepu se škofje spominjajo v sinovski udanosti sv. očeta, zahtevajo zánj z vso odločnostjo popolno in pravo neodvisnost od vsake posvetne oblasti ter izražajo svoje sožalje, da so razmere že toliko dozorele, da niti katoličanom, niti otrokom ni prost dohod k papežu. — Katoličani naj skazujejo papežu zato tem iskrenejšo udanost, naj molijo za njegov blagor in naj tudi radi zbirajo darove za sv. Očeta ter mu s tem olajšajo skrb za vladanje cerkve. — Zatem se kot zvesti podaniki škofje spominjajo tudi naše Avstrije, katere moč pa se opira na jediustnost njenih narodov. Zastava pa, okrog katere naj se zbirajo razni avstrijski narodi složni in mirni, naj bo zastava katoliške vere, ki je ob enem tudi zastava ljubljene našega vladarja.

(Nesreča.) S Pragarskega se nam piše: V soboto zvečer je neki železniški delavec tako nesrečno prišel med suvarja (Puffer), da sta mu pretrla prsi in je bil v desetih minutah mrtev.

(Ljubljanski občinski svet) je podelil v zadnji tajni seji meščanstvo gg. Štefanu Francotu, posestniku in gostilničarju, in Janezu Benediku, cerkovniku pri sv. Petru. — V občinsko zvezo so bili sprejeti gg.: Janez Belič, gostilničar; A. Gams, užitniški davkar; Jurij Čemažar, sodar; Henrik Wencel, trgovec, in A. Gorše, kantiner.

(Deželna vlada kranjska) je potrdila pravila zadruge pleskarjev in slikarjev v Ljubljani.

(Skušnje učne usposobljenosti) so minoli teden delale, kakor smo že omenili, tudi štiri učiteljice na tukajšnji nunki šoli. Vse štiri kandidatinije so naredile izpite prav dobro, dve celó z odliko.

(Podpornemu društvu slov. visokošolce) na Dunaju so dospeli ti-le darovi: Preč. gospod Jernej Ramovš, župnik v Poljanah, 5 gld.; č. gosp. Ivan Čebašek, kaplan v Poljanah, 5 gld.; č. g. Frančišek Rajčević, kaplan v Brezovcu, 2 gld.; gospod Janez Čadež, posestnik v Poljanah, 3 gld.; gospa A. T., arhitektova soproga, 2 gld.; g. Jožef Žužek, c. kr. inženir v Krškem, 5 gld.; g. Radivoj Poznik, c. kr. inženir, 10 gld.; N. N. na Raki 2 gld., prečastiti g. Ivan Dolinar, župnik na Raki, 5 gld.; g. Marica Pfeifer v Krškem, 5 gld.; g. A. Jugovic, posestnik v Krškem, 3 gld.; dr. Jurij Strbene, dekan v Leskovcu, 5 gld.; N. N. v Leskovcu 5 gld.; gospa Franja Gregorič v Krškem 5 gld.; dr. N. 2 gld.; Miha Aussec, c. kr. poštar v Krškem, 5 gld. — Bog plati obilno. Vivant sequentes!

(Narodna čitalnica v Novem Mestu) ima svoj letošnji občni zbor dne 12. grudna 1891, ob osmi uri zvečer v prostorih narodnega doma. Vspored: 1. Govor predsednikov; 2. poročilo tajnikovo in knjžničarjevo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev treh preglednikov računa; 5. volitev novega odbora; 6. nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno odbor.

(Slovensko gledališče.) Sinoči se je predstavljala že znana melodijozna opera „V vodnjaku“, katero je uglasbil l. 1874 v Pragi umrl nadarjeni glasbenik Viljem Blodek. Kakor piše neki strokovnjak, spominja ta opera pač na druge umetelnike v glasbi, vendar kaže to delo izvanreden talent. Sinočnja slovenska predstava je bila v vsakem oziru izvrstna. Gospa Gerbičeva, gospica Daneševa in gosp. Bučar so našemu občinstvu itak znani kot vrle pevske moči; tudi gosp. Štamear je prav dobro pel in predstavljal starega Jurija, ki pa je še vedno hotel biti mlad. K vspehu je pripomogel tudi marljivo izvežbani mešani zbor „Dramatičnega društva.“

(Izneverjenje.) Poročali smo že, da je dr. Matija Pavelić odvetnik in kraljevi javni beležnik v Koprivnici na Hrvaškem, izneveril večjo svoto, Zagrebški „Obzor“, po katerem smo povzeli to vest, pa poroča sedaj, da je to poročilo neistinito, da so dr. Pavelića pisarno našli v najlepšem redu in da je on suspendiran iz drugih usrokov.

(Toča.) V noči od 16. na 17. dan t. m. je v okolici ptujski med bliskom in gromom padala toča.

(Novo postajališče) je južna železnica dné 15. t. m. odprla v Grobelnem med Ponikvami in Št. Jurjem za osebni in omejeni tovorni promet.

(Družba sv. Cirila in Metoda) je prejela lep dar 25 glđ. iz pokrajine, kjer pač najbolj čutijo, kako blagotvornega delovanja je družba. Daroval je omenjeno svoto o priliki izleta mariborskih pevcev v Velikovec tamošnji odvetnik g. dr. Mesner. Vrli domoljub bodi vzgled in drugim.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Klub amaterjev-fotografv v Ljubljani) je imel večeraj, 22. novembra ob 11. uri zjutraj svojo mesečno sejo v bralni sobi deželnega muzeja. Slavni deželni odbor je društvu prepustil imenovano sobo za vsa prihodnja klubova zborovanja in predavanja, ob enem pa mu tudi dal v porabo primeren podzemni lokal za društveni atelier. S tem velikodušnim činom je deželni odbor vsestranski pospeševal delovanje društva.

Odbor.

(Umrl) je dné 18. t. m. v Gradci gosp. Miljutin Macun, c. kr. finančni asistent in sin pokojnega prof. Macuna, v 23. letu dōbe svoje. Pogreb je bil večeraj popoldne. R. I. P.!

(Iz ljubljanske bolnišnice.) Dnó 17. t. m. minulo je baš leto dnij, odkar se je otvoril oddelek za ošesne bolezni, in je bilo vsprejetih 406 ošesnobolnih, in sicer 201 moškega in 205 ženskega spola. Izmed teh bolnikov je ostavilo 372 bolnikov bolnišnico, in sicer ozdravljenih 350, poboljšanih 16, neozdravljenih 6. Operacij je izvršil vodja na tem oddelku g. dr. Bock 174 in vse s povoljnim uspehom, razven jednega slučaja pri nekem 82 let starem možu zaradi starosti. Iz tega kratkega podatka je očividno, kako prospešen je ta oddelek naši deželi.

(Povišanja na srednjih šolah) kakor se pripoveduje, naučni minister namerava mnogim profesorjem, kateri so že doslužili petnajsto leto v definitivni službi, podeliti VIII. dijetni razred, in sicer brez aktivitetne doklade. Ta se jim ima podeliti stoprav pozneje, in sicer po turnusu. Ravnatelju se dalje dovoli naslov „c. kr. višji šolski svetnik“, naslov „c. kr. šolski svetnik“ je pa namenjen takim profesorjem, kateri so bili že povišani v VII. razred.

(Zadušil se je) predvečeraj po noči v Gospodskih ulicah št. 17. 80letni mestni ubožec Jakob Krivec vsled izpuhtenja plina. Truplo so prenesli v mrtvašnico.

(Med ljubljansko protestantsko občino) neki zelo vré. Pastor K. je suspendovan v poučevanju veronauka, namesto njega poučuje — učitelj Uhl. Te dni je dospel sém z Dunaja superintendent O. Schack, da preišče vso zadevo. — Od druge strani se nam poroča, da je pastor R. odstavljen. Na njega mesto pride upokojeni pastor Elze iz Benetek, ki je svojedōbno založil ljubljansko protestantsko občino in bil nje prvi pastor v Ljubljani.

(V Trstu) je bil dnó 17. t. m. neki P. Angeli zaradi razžaljenja Nj. veličanstva obsojen na 6 mesecev zapora. Kot pričá proti njemu je bil zaslišan neki postrešček, katerega je potem podjetnik odpustil iz službe. Tudi znamenje časa!

(V Vremah) se bode dnó 6. decembra ustanovila podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske za „Vremsko-košansko dolino“.

(Poročil) se je danes tukajšnji trgovec gospod Jos. Zevnik z gospodičino Terezino Elsnerjevo.

(Ondriček), koncertujoč v Olomucu, v Brnu, v Celovcu in drugod, koncertuje zdaj na Dunaju. V sredo je koncertoval v popolnem razprodani veliki dvorani glasbene družbe v prisotnosti ogromne množice poslušalcev. Brahms je čestital Ondričku, rekoč, da tako mojstersko izvajanega svojega koncerta še ni slišal.

(O praški izložbeni loteriji.) Kako razširjene so srečke praške izložbene loterije, je najboljši dokaz to, odkodi se ljudje oglašajo za dobitke. Glavni dobitke, kakor znano, bil je izplačan na Dunaj, drugi v Curih, Koln ob Reni, v Lipsiju, Draždane, Poznanz, Varšavo, Levov, Dalmacijo, Tirole itd. Drugo

in poslednje žrebanje loterije bode dnó 12. febr. 1892. Glavni dobitke bode 100.000 glđ. in 2291 drugih dobitkov, vrednih 35.000 glđ.

(„Zlata Praha“), letnik VIII., završen je s številko 52, katera je izšla te dni. Med drugimi prekrasnimi obrabi izborno ilustrovanega lista je tudi povsem dražestni obraz „Jutro na obalnih Istri“, od češkega slikarja g. Karola Lischnerja. Izvorni ta obraz je kupil cesar povodom obiska praške izložbe.

(Ruska biblioteka.) Milan pl. Mareković izdavalatelj „Ruske biblioteka“ (Bregi pri Ivanic gradu) nas prosi, da objavimo naslednje naznanilo: Razmere so me prisilile, da sem začasno ustavil svoje podjetje, dokler se ne zboljšajo okolnosti v materijalnem oziru. Odločil pa sem se, da meseca decembra nadaljujem izdavanje „Ruske biblioteka.“ Prosim torej prijatelje lepega slovstva, da mi najkasneje naznanijo do 15. decembra, ali hočejo prejemati „Rusko biblioteko.“ Doslej je izšlo 11 zvezkov. Dolžnike, katerih je veliko število, pa prosim, da prej ko mogoče poravnajo svoj dolg.

Raznoterosti.

— Zvit ruski diplomat. Pokojni sultan Abdul Aziz je bil v poslednjih dnevih svojega vladanja velik čudak; govorilo se je splošno, da je slaboumen. On se ni menil za celi svet in zaklenjen v palači Yildiz-Kiosku kratkočasil se je cele dneve z boji petelinov, katere so mu za drage denarje dovažali s Španskega. V tem času ni nikogar pustil k sebi in tuji diplomati, ki bi si bili radi pridobili vpliv pri dvoru, poskušali so brez vspeha, kako bi dobili dovoljenje, da bi jih sultan vsprejel in z njimi govoril. Lokavi ruski poslanec grof Ignatijev si naposled vendar pravo izmislil. Kupi namreč velikanskega tatarskega petelina, pristriže mu peruti, pripne mu na noge zlate ostroge ter ga v umetno napravljenem srebrnem kurniku izroči sultanu. Zvijaja se mu posreči. Abdul Aziz je imel namreč od začetka veliko radost s tatarskim bojevnikom, toda čudil se je, kako da se neče v boj spustiti z drugimi petelini, dasi ga je večkrat dražil. Zato pokliče k sebi ruskega poslanca Ignatijeva ter ga vprašuje, kaj storiti, da bi šel Tatarec v boj s svojimi drugovi. Ignatijev si natanko ogleduje raznovrstne peteline ter reče naposled sultanu: „Vaši petelini, Veličanstvo, so taki junaki, da se jim celó ta orjak ne upa biti kos v boju.“ Ta priklon zvitega diplomata je bil sultanu prav po godu. Jel se je zato bolj zapupno z njim razgovarjati, pred vsem seveda o petelinih, a pozneje tudi o državnih stvareh. Vspeh tega razgovora je bil ta, da je bil v nekoliko dneh vpliv Rusije v Stambul zagotovljen.

— Rodna mati evropskih vladarjev. Nemški zgodovinar Friderik Teodor Richter je dokazal, da so skoro vsi evropski vladarji potomci vojvode Ludovika Rudolfa Brunšvik-Wolfenbüttel in njegove soproge Kristine Luize. Prvi je umrl 1735., poslednja pa 1747. leta. Omenjena dvojica je imela tri hčere. prva Kristina je rodna mati katoliških, druga princesinja Antonija Amalija je pa rodna mati skoro vseh protestantskih vladarskih rodbin in pa ruskih vladarjev. Od tretje hčere so pa nekatere protestantske hiše in grška kraljeva rodbina.

— Volkovi. V Glavicah v Dalmaciji prišlo je v vas pet volkov. Kmetje so dva ustrelili, trije so pa ušli.

— Nemški državni dolgovi. Do 1876. l. je nemško cesarstvo bilo brez dolgōv. Do 1886. leta je že naredila 440 milijonov mark dolga. Drugo leto bode pa Nemčija imela že 1689 milijonov dolga, če se potrdi predloženi proračun. Poleg tega pa ima seveda vsaka država še svoje dolgove.

— Šolski raj v Ameriki. Kako čudne razmere so v novem svetu tudi med otročaji ljudskih šol, o tem daje zanimiv vzgled odlok šolske oblasti v občini East Feliciana Parish v državi Lujizijani. Večkrat so se namreč v tej šoli otroci med šolsko uro stegli do krvavega. Pri neki taki nepriliki bi bil eden učencev skoro učitelja ustrelil. Zato je župan dotičnega mesta prepovedal, da učenci, ako niso še 14 let stari, ne smejo nositi v šolo pušk, nožev in revolverjev. Ta odlok pa mladim svobodomisljkom ni bil po volji; zato so šolarji izjavili, da si ne pustijo kratiti svojih pravic in da so pripravljani tudi z nožem v roki braniti se proti svojim tlačiteljem. Nasledek tega odpora je bil ta, da je občinski starosta preklical svojo prepoved; in mladi revolucionarčki so mu iz hvaležnosti priredili sijajno slovesnost. — Ako bi se ti šolarji tudi svojih šolarskih dolžnostij tako zavedali, kakor se svojih državljanskih pravic, tedaj bi se po šolah ne godili taki neredi.

— Najden red rudečega orla. Pri Waidhofenu, kjer so bile letos vojaške vaje, našel je neki pastir pruski red rudečega orla. Sedaj je red v ekspeditu dunajskega kornega povelništva.

— Razdōr zakonov. V Benetkah je učiteljica na neki mestni šoli svojim šolaricam do 16 let starih razlagala ločitev zakonov ter je uporabljala vso svojo zgovornost v dokaz, da je ločitev zakonov dovoljena. Večkrat je tudi bila ob mizo, da so bili dokazi tem trdnješi. Najboljši pa je konec

te zanimivosti; imenovana učiteljica je namreč dala k sklepu svojega govora nalogo o predmetu: Kakšni so moji nazori o nauku gledé ločitve zakona. — To so sadovi višjedekliških zavodov.

— Zanesljivo sredstvo. Dva dijaka sta se s poukom drugih šolarjev živila. Prvi dan meseca je že bil. „Ali si že dobil denar od svojega učenca?“ — „Nisem še dobil. A kaj hočem. Sam vendar ne morem očeta učencevega opomniti, naj mi pošlje denar.“ — „Pameten bodi pa tako napravi, kakor jaz. Ako mine mesec in če prvega ne dobim plačila, precej dam učencu te-le stavke, da jih preloži v francoski jezik: 1. Minul je mesec. 2. Jaz nimam denarja. 3. Ali imaš denar? 4. Jaz potrebujem denar. 5. Zakaj nisi nič denarja prinesel? 6. Ali ti oče ni poslal denarja? itd. — In drugi dan gotovo dobim denar.“

— Otrok priloga. Neki szegedinski meščan je vložil prošnjo na ministerstvo, da bi njegovega pod 7/ priloženega malopridnega otroka deli v kako poboljševalnico. Otrok je bil res priložen, kajti nesel je pismo na mestni magistrat, kjer so prošnjo vzeli, prilogo pa domov poslali.

Telegrami.

Dunaj, 20. novembra.*) Škofovska posvetovanja so bila danes končana.

Dunaj, 21. novembra.*) „Wiener Ztg.“ je objavila cesarjevo pismo Schmerlingu, v katerem ustreže njegovi prošnji za pokoj in izraža popolno priznanje za njegovo cesarju in državi zvesto službovanje. Drugi predsednik najvišjemu sodišču, Stremayer, je imenovan predsednikom, senatni predsednik Habietinek drugim predsednikom.

Dunaj, 21. novembra.*) Škofje v svojem skupnem pastirskem pismu pozivljajo vernike k obrambi največjih blagrov proti nekrščanskim napadom, da pristopajo k cerkvenim društvom, pospešujejo katoliške šole in katoliška vseučilišča in podpirajo katoliške liste. Delavci, za katere cerkev stori vse mogoče, naj se zberó pod krščansko zastavo in se v okviru zakonov posvetujejo o zboljšanju svojega položaja; tudi delodajalce naj vodi krščansko mišljenje. Pismo se sklicuje na dogodke v oktobru v Rimu in zahteva popolno neodvisnost papežev ter konča z zagotovilom neomahljive zvestobe cesarju in državi delati za čast in moč Avstrije.

Dunaj, 21. novembra.*) Poroča nadvojvodinje Lujize s saksonskim princem je bila ob polu 12. uri v dvorni kapeli jako slovesna. Neizmerna množica je stala po ulicah in trgih okoli dvora. Ob 11. uri so pričeli dohajati iz dvorne palače: Ženin v avstrijski uniformi, spremljan od cesarja v maršalski uniformi in saksonskega kralja v avstrijski uniformi; nevesta v spremstvu saksonske kraljice in ženinove matere. Po poroki sta vladarja čestitala novoporočencema.

Dunaj, 23. novembra. Oba velika dneja delegacij pri cesarju bodeta dnó 28. in 30. t. m. — V budgetnem odseku avstrijske delegacije je med živahnim odobravanjem načelnik Plener čestital Kalnoky-ju povodom njegove desetletnice ministirovanja, naglašajoč njegove zasluge za utrjenje trodržavne zveze. Kalnoky je ganjen odgovoril, da hoče tudi v prihodnje vse storiti, kar zahteva čast države in njena mirovna politika. (Živahna pohvala.) Poročilo kneza Windisch-Graetza o proračunu vnanjega ministerstva je bilo soglasno sprejeto.

Peterburg, 21. novembra.*) Danes je objavljena prepoved izvoznje pšenice.

Valparaiso, 20. novembra.*) Jorje Montt je izvoljen predsednikom republike chilске.

Iz konflikovanega lista.

Op. ured.

Piccoli-jeva tinktura za želodec
je mehko, toda ob enem uplívno, delovanje prebavnih organov vrejačo sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Cena steklenici 10 kr. (300—241)

Tuji.

19. novembra.

Pri **Matiću**: Kopetschny, privatni uradnik; Rein-gruber, Pattner, Rukel, Knecht, Schlessinger, Grünwald, Ritschel, Weiss, Engl, Löb, Köllner, trgovci, z Dunaja. — Moser, zasebnik, iz Briž. — Walker, Dorn, zasebnik; Hatzy, podpolkovnik, s soprogo; Frankl, iz Grada. — Prostlih, iz Prage. — Rubetić, uradnik, iz Zagreba. — Veit, trgovec, iz Brna. — Neuman, trgovec, iz Pečuha. — Wrančić, zasebnik, s soprogo, od Sv. Križa. — Zalokar iz Kranja.

Pri **Stonu**: Rindskopf in Kulka, trgovca; Hofmann, Brady, Goldberger, z Dunaja. — Vertovec iz Kamnika. — Hausenbüchler, posestnica, z nečakinjo, iz Žaleca. — Žagar iz Otočca. — Fohn, trgovec, iz Gorice.

Pri **Južnem kolodvoru**: Kundič, iz Dovjega. — Dolinar, trgovec, iz Škofje Loke. — Buzzler, trgovec, iz Trsta. — Lazar, posestnik, iz Košana. — Parvini, potovalec, iz Budimpešte. — Palese iz Celja.

Pri **avstrijskem caru**: Ančin, trgovec, iz Trnovega. — Kollman iz St. Vida. — Zavodnik s soprogo iz Žužemberka.

Umrlj so:

19. novembra. Ivana Seget, usmiljena sestra, 57 let, Kravja dolina 11, ulcus ventriculi.

20. novembra. Franc Golmajer, delavčev sin, 2 meseca, Hrenove ulice 6, convuls. — Jakob Krivec, križarski ubožec, 80 let, Gospodske ulice 18, se je v izduhu plina zadušil.

V bolnišnici:

18. novembra. Matija Agnič, kajzar 61 let, carcinoma vesicae. — Anton Kožmelj, dninar, 46 let, jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v inčih
opazovanja	barometra v mm	Sopomena po Celsiusu				
7. u. zjut.	740.6	1.8	brezv.	megla	1.0	dež
2. u. pop.	737.6	6.0	sl. jzap.	del. jasno		
9. u. zveč.	736.6	3.8	"	oblačno		

Srednja temperatura 5.3°, za 2.3° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 21. novembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	80	Špeh povejen, kgr.	—	62
Rež,	6	80	Surovo maslo,	—	68
Ječmen,	4	56	Jajce, jedno,	—	3
Oves,	3	9	Mleko, liter,	—	8
Ajda,	5	36	Goveje meso, kgr.	—	62
Proso,	4	55	Telečje,	—	58
Koruza,	5	30	Svinjsko,	—	54
Krompir,	2	50	Kostrunovo,	—	40
Leča,	11	—	Pišnec,	—	85
Grah,	10	—	Golob,	—	15
Fižol,	10	—	—no, 100 kgr.	—	87
Maslo, kgr.	—	80	Sama,	—	1.96
Mast,	—	66	Dva trda, 4 mtr.	—	7
Špeh svež,	—	54	— mehka,	—	5

Najlepša (1)

lesna rezbarska dela
in jako elegantno

košarsko galanterijsko blago
pripravno za darila ob raznih prilikah priporoča

kočevska domača industrija
v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4.

Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izdelovane.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Nič več kašlja!

Staro in preizkušeno domače zdravilo
so pristni

Oskarja Tietze-ja
čebulni bonboni,

ki nena- doma hitro pomagajo proti kašlju, hripavosti, zasliženju itd. Le posebna sestava mojih bonbonov je že porok za vseh. Paziti je treba natančno na ime **Oskar Tietze** in na „**čebulno znamko**“, ker so tudi posnetki, ki pa so brez vrednosti in celo škodljivi.

V zvežnjih à 20 in 40 kr.

Glavna zaloga: Lekarnar F. Križan, Kromeriz. — Zaloge v Ljubljani: Lekarnar Ub. pl. Trnkóczy, lekarnar L. Grečel, dalje na Kranjskem v mnogih lekarnah, prodajalnicah itd. (1899) 20-1

Uradna informacija c. in kr. avstro-ogrškega generalnega konzulata v Novem Yorku.

Deželno sodišče v Trstu prosilo je c. in kr. avstro-ogrski generalni konzulat v Novem Yorku uradnega poročila o solidnosti zavarovalnice „MUTUAL“. Konzulat je odgovoril z dopisom ddo. Novi York, dne 2. junija 1891, št. 1031, in sicer nastopno:

„Slavnemu c. kr. deželnemu sodišču v Trstu. Na cenjeni dopis z dne 12. m. meseca, št. 249/2245, čast mi je slavnemu sodišču o „Mutual Life Insurance Company“ javiti to-le: . . . Dué 1. januarja 1890 izkazalo je omenjeno zavarovalno društvo pravoveljavnih zavarovalnih pogojev v znesku Doll. 565,839.387 in imelo premoženja v gotovini Doll. 135,638.539 (glid. 339,096.376). Gledé premoženja ne nadkrilja te družbe nobena druga. . . „Mutual Life Insurance Company“ je jedna najsolidnejših in najbolj delujočih v Zjedinjenih državah in najznamemitejša zavarovalnica na svetu.

(3-2)

C. in kr. konsul:

Palitschek pl. Palmforst l r.

Glavno vodstvo za Avstrijo: na Dunaju, i., Lohkowitzplatz.

Glavni zastopnik za Kranjsko:

ALOJZIJ LENČEK v Ljubljani, Sv. Jakoba trg.

C. kr. priv. zavarovalnica

ASSICURAZIONI GENERALI

(Občno zavarovalno društvo v Trstu.)
(Ustanovljeno l. 1831.)

Jamstveni zaklad družbe . . . glid. 40,758.238.42
Izza ust. je plačala družba škod za . . . 227,376.631.43

Zavarovalno stanje v oddelku zavarovanj življenja 31. dec. 1889 . . . 166,904.648.39

Premijski listi in premije, ki se bodo v poznejših letih pobrale v odd. zavarovanja zoper požar . . . 23,544.053.22

Družba zavaruje:

1. na človeško življenje v vseh mogočih sestavah.
2. Zoper škode po požaru na cerkvena, graščinska in kmetijska posestva, stanovanja in gospodarska poslopja in njihovo vsebino, raznovrstno blago, žetve, les in oglje na prostem, kakor tudi zoper škode vsled podiranja in spravljanja, vsled strele, plinovega razpoka in onega pri parnih kotlih.
3. Zoper škode vsled prevažanja na blago, pridelke, ladje in druga prevaževalna sredstva mej prevažanjem na morji, rekah, prekopih, jezerih in po suhem s poštnimi vrednostnimi pošiljatkami vred.
4. Zoper škode vsled razbitja zrcalnih oken in ogledal.
5. Zoper telesne nezgode na račun prve splošnje zavarovalne družbe zoper nezgode na Dunaji.
6. Zoper škodo po toči na poljske pridelke na račun Ogerske zavarovalne družbe po toči in protizavarovalne delniške družbe v Budapešti.

Pri zavarovalni stroki na življenje jaméjajo zavarovalni pogoji zavarovancu raznih drugih prednostij:

- veljavnost polic v slučajih samoumora, dvovoja itd. po petletnem obdobju;
 - nezastavljene police ne morejo ugasniti po triletnem obdobju;
 - pravica do obnove (tekem 3 mesecev) polic, ki so ugasnile zaradi neplačevanja zavarovalnin, popolnoma neodvisno od zdravja še živečega zavarovanca;
 - omejitev ničnostih razlogov za slučaj nameravane in dokazane goljufije;
 - polica dobi brezplačno čez 6 mesecev tudi veljavo ob slučaju, če je zavarovanec poklican izvršiti svojo črnovojniško dolžnost in sicer do 15.000 glid.;
 - ravno tako tudi, če je brambovec ali rezervist poklican na vojsko in sicer do 5000 glid.
- Zavarovalni oddelki na življenje je popolnoma samostojen. Ima lastno premoženje in je od drugih strok tako ločen in neodvisen, da tudi slučajna zguba pri zavarovanju zoper požar ali škode pri prevažanju ne more vplivati na to stroko.
- Družba jaméjajo za olajšave, ki se strinjajo z zdravim trgovskim poslovanjem, tako pri odmerjanju zavarovalnin, kakor tudi pri likvidaciji škod, katere vedno točno izplačuje. (11)

Glavni zastop v Ljubljani:

J. C. Mayer,
Gradišče št. 4.

Gebrüder Rieger
ORGEL
und
Harmonium Fabrik
Jägerndorf, öst. Schiles.

Ta tovarna izdeluje poprav nizki ceni

cerkvene orglje in harmonije

Glasovi so silno lepi in sestava jako močna. Vplačevalni pogoji so ugodni.

Ceniki orgelj in harmonijev pošiljajo se zastonj.

V kratki dobi 16 let narejenih je bilo blizo **300 novih orgelj**, med temi bilo je več velikih, kar je najboljši dokaz o izvrstni zmožnosti in rešlosti te tvrdke. (24-22)

Prečast. gosp. Anton Trepal v Rovtahn, pošta Logatec. daje naročnikom iz Kranjske, Koroške in Spodnje Štirije vsa potrebna pojasnila in dobre svete gledé na izvršitev izdelkov naše tvrdke. Omenjeni gospod vsprejema tudi naročila ter nam jih neposrednje vposilja.

Ravnokar je izšla v novi kaj lični izdaji molitvena knjižica z naslovom:

Stežica v nebesa.

Bukvice
pridnim otrokom
mesto podobic.

Izdala in založila
J. in Z.

Četrty natis.

Radi primerne vsebine za otroke res kaj prikladna knjižica velja pol trdo vezana samo 10 kr. komad. Dobiva se v

Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Na Najvisje povelje Nj. c. in kr. apostolskega veličastva

Bogato oskrbljena po c. kr. ravnateljstvu loterijskih dohodkov zajamčena

XXV. državna loterija

za vojaške dobrodelne namene.

3091 dobitkov v skupnem znesku 170.000 goldinarjev in sicer:

1 glavni dobitok s 100.000 glid. z dvema predobitkoma in dvema podobitkoma à 500 glid., 1 dobitok s 15.000 glid., 1 dobitok s 5000 glid., 1 dobitok s 4000 glid., 1 dobitok s 3000 glid., 1 dobitok z 2000 glid., 1 dobitok s 1000 glid. in 80 dobitkov po 100 glid. v gotovini, naposled serijski dobitki v skupnem znesku 30.000 glid.

Žrebanje se bo vršilo nepreklicno dné 29. decembra 1891. — Srečka stane 2 glid. a. v.

Podrobnejša določila ima igralni načrt, ki se dobiva brezplačno s srečkami pri oddelku za državne loterije, Dunaj, I., Riemergasse 7, II. Stock, in Jakoberhofe, kakor tudi po mnogih prodajalnicah.

Srečke se pošiljajo poštne proste.

Dunaj, oktobra meseca 1891.

C. kr. ravnateljstvo loterijskih dohodkov,
oddelek državne loterije.

(1895) 6-4

(3)

Priznana najcenejša prodaja dobrih in trajnih

šivalnih strojev.

Največja izber najboljših tu- in inozemskih izdelkov, starih po 8 gld. in dražje, novih pa po 25 gld. in dražje. — Vestna in realna posrežba je moje načelo. — Ustanovljeno 1866.

Jurij Herbst, mehanik. Dunaj, VI., Marchettigasse 18.

Umetne zobe in zobovja
stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse **zobne operacije in zobna plombovanja**

A. PAICHEL,
(1363) 21 zobozdravnik (5)
pri Hrdeckega mostu I. nadstr.

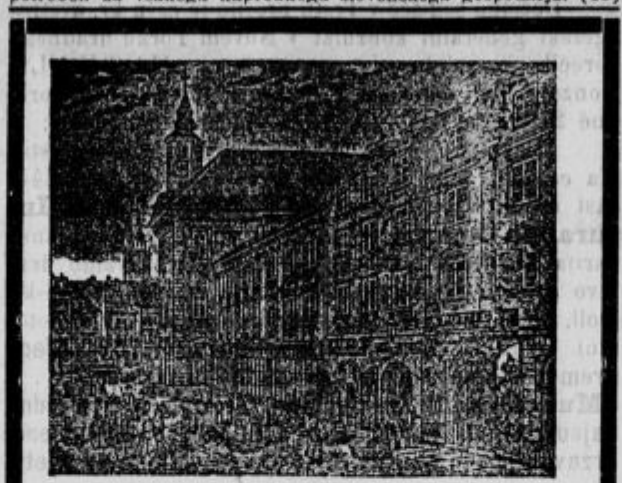
Največja zaloga šivalnih strojev

JAN. JAX,
(1410) LJUBLJANA, (1-06)
Najnižje cene.
Ugodni vplačilni obroki se (1410) dovoljujejo. (30-19)
Zamenjuje stare stroje.
Poprave vrše se točno trajno in ceno.

Cenilniki zastonj in franko.

Vsak slovenski gospodar,

ki še ni naročen na ilustriran gospodarski list „Kmetovalec“ s prilogo „Vrtnar“, pošlje naj svoj naslov c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, katera mu določi prvo številko brezplačno, in iz katere more izpredvideti, da je list neobhodno potreben za vsakega naprednega slovenskega gospodarja. (43)

Za bolne in zdrave
je najboljšje hranilno sredstvo, silno potrebno za zdravje, priznano od zdravnikov kot „izvrstno“ in od mnogih bolnikov s spričali najtopleje priporočena

Trnkóczy-jeva
hmeljna sladna kava
z dobrim okusom iz lepo dišavo.

Zavitek s 1/4 kg. velja 30 kr. — Jako ceno pridejo zavitki 4 kg.

Dobiva se po poštni adresi pri **Ubaldu pl. Trnkóczy-ju**, lekarnarju v Ljubljani; na Dunaju imajo zalogo lekarnarji: **Viktor pl. Trnkóczy**, V. okraj, Hundstürmerstrasse 113; **dr. Oton pl. Trnkóczy**, III. okraj, Radetzkyplatz 17, **Julij pl. Trnkóczy**, VIII. okraj, Josefstädterstrasse 30; v Gradcu (Stajarsko) **Vendelin pl. Trnkóczy**, lekarnar; nadalje v vseh lekarnah, prodajalnicah dišav, kupolih itd.

(1391) Prekupci imajo obilen rabat. (5)

Preselitev trgovine.
(52-16)
Stefana Nagy-ja
trgovina z železjem, rokodelskim, hišnim in kuhinjskem orodjem
je od dne 1. julija t. l. nadalje
na Valvazorjevem trgu št. 5
(prej France Trček)
v poslopji okrajnega glavarstva.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi priporočam

svojo bogato zalogo najraznovrstnejših **klobukov,** čepio za požarne brambe itd.

vse po najnovjšem kroju, fine in bolj priproste, izdelane iz močnega trajnega blaga, po najrazličnejših cenah.

Sprejemam naročila na vsakovrstna **krznarska dela,** katera izdelujem v lastni delavnici.

V mnogobrojno nakupovanje uljudno vabim
(1328) spoštovanjem (15-17)

Anton Krejči,
klobučar in krznar,
Kongresni trg šte. 8 v Ljubljani.
Gg. dijakom dovoljujem prednostne cene.

Sarg-ovo zdravstveno oblastveno preskušeno zobno čistilno sredstvo

KALODONT.

Dobiva se v lekarnah in parfumerijah itd. kos po 35 kr. (1419) 3

Zobozdravnik Schweiger
nastanil se je
v hôtelu „Pri Maliču“ (Stadt Wien), II. nadstropje, št. 25—26.

Ordinira vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne ter od 2. do 5. ure popoldne. — Ob nedeljah in praznikih od 9. ure dopoldne do 1 ure dopoldne.

Na razpolago ima najnovjše in najboljše gledé na umetno zobovje, bodisi posamezno ali vkupno. Plombuje votle zobe z najtrpežnejšim in najboljšim plombovnim sredstvom — zlatom in platino — prednje zobe pa v emailirani plombi, ki je barvi zob popolnem enaka. (1423) 7

. Za dobro izvršitev jamči v vsakem slučaju.

Andr. Druškovič,
trgovec z železnino,
Mestni trg 10, LJUBLJANA, Mestni trg 10,
priporoča svojo bogato zalogo

štedilnikov, nagrobnih križev, kuhinjskega in vsakovrstnega poljedelskega orodja, kovanje za okna in vrata, cementa itd., sploh vsega v to stroko spadajočega blaga. (29)

Fine vodne žage in pile,
za kojih dobroto se jamči, po najnižji ceni.

Zobni zdravnik iz Berolina univ. med.

DR. R. JACOBI
Stari trg št. 4, I. nadstropje, v Ljubljani

ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne; ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne. (1415) 10-8
(3) Za uboge ob petkih od 9. do 10. ure dopoldne.

Dunajska borza.

Dne 23. novembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	90 gld. 10 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	89 " 70 "
Zlata renta 4%, davka prosta	108 " 15 "
Papirna renta 5%, davka prosta	101 " 80 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1004 " " "
Kred tne akcije, 16) gld.	269 " 25 "
London, 10 funtov strl.	117 " 95 "
Napoleonondor (20 fr.)	93 1/2 " " "
Cesarski cekini	562 " " "
Nemških mark 100	58 " 02 1/2 "

Dne 21. novembra.

Ogerska zlata renta 4%	102 gld. 10 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 35 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	133 " 75 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	145 " " "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	181 " " "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 25 "
Zastavna pisma " " " 4 1/2%	100 " " "
Kreditne srečke, 100 gld.	183 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	61 " " "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	16 " 70 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	19 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	59 " " "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	52 " " "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	146 " 50 "
Akcije Ferdinandova sev. želez. 1000 gl. st. v.	2742 " 50 "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	79 " 75 "
Papirni rubelj	1 " 14 1/2 "
Laških lir 100	45 " 50 "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.
4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komercijonalne banke.
4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

150.000 goldinarjev
se more dobiti s
promeso iz 1864. l.,
ki velja cela 4 1/2 gld., polovica 2 1/2 gld in 50 kr. kolek.
Žrebanje dne 1. decembra!